

1970

- Με επίδοση 5,49μ., στις 24 Οκτωβρίου, στο άλμα επί κοντώ, ο Χρήστος Παπανικολάου γίνεται ο πρώτος Έλληνας αθλητής που επιτυγχάνει παγκόσμιο ρεκόρ.
- Γίνονται τα εγκαίνια της *Εθνικής Πινακοθήκης* στην Αθήνα. Η πρώτη πτέρυγα περιλαμβάνει 300 περίπου έργα.
- Κυκλοφορεί ο δίσκος του Μάνου Χατζιδάκη «*Reflections*».
- Κυκλοφορεί επίσης ο δίσκος του Διον. Σαββόπουλου «*Μπάλλος*».
- Ο νέος ελληνικός κινηματογράφος κάνει την επίσημη είσοδό του στην οθόνη με την θριαμβευτική προβολή «*Αναπαράσταση*» του Θ. Αγγελόπουλου στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης ο οποίος κερδίζει το βραβείο καλλιτεχνικής ταινίας.
- Ο εμπορικός κινηματογράφος εκτοξεύεται στην κορυφή με την ταινία του Ν. Φώσκολου «*Υπολοχαγός Νατάσα*» με τους Αλίκη Βουγιουκλάκη, Δημ. Παπαμιχαήλ, Κ. Καρρά κ.ά. και 751.117 εισιτήρια, αριθμός που θεωρείται ο μεγαλύτερος έως σήμερα στην ιστορία του ελληνικού σινεμά.
- Γυρίζεται η ταινία «*Μια γυναίκα στην αντίσταση*» με την Τζένη Καρέζη.
- Η Νίκη Τριανταφυλλίδη, ο Αλέξης Μινωτής και η Κατίνα Παξινού ερμηνεύουν τους «*Παλαιστές*» του Στρατή Καρρά στο θέατρο «*Παξινού*» («*Rex*»), σε σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή.
- Ο θίασος Μινωτή – Παξινού ανεβάζει επίσης το «*Ματωμένο Γάμο*» του Φ. Γ. Λόρκα στο ίδιο θέατρο, με την Κατίνα Παξινού, τον Κώστα Καστανά, τη Νίκη Τριανταφυλλίδη και το Βασ. Ανδρεόπουλο, σε σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή, μετάφραση Νίκου Γκάτσου και μουσική Μάνου Χατζηδάκη.
- Το «*Θέατρο Τέχνης*» ανεβάζει τους «*Νταντάδες*» του πρωτοεμφανιζόμενου Γιώργου Σκούρτη σε σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη και σκηνικά Γιώργου Βακαλό.
- Ν. Γ. Πεντζίκης: *Μητέρα Θεσσαλονίκη*.
- Γεννιέται στην Κύπρο ο συνθέτης και τραγουδιστής Αλκίνοος Ιωαννίδης.
- Πεθαίνει ο ηθοποιός Βασίλης Αυλωνίτης (γ. 1904).
- Πεθαίνει ο ηθοποιός Χριστόφορος Νέζερ (γ. 1889).
- Πεθαίνει ο πεζογράφος της μεταπολεμικής γενιάς Νίκος Καχίτης (γ. 1926).
- Πεθαίνει ο μελετητής και μεταφραστής αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων Παναγής Λεκατσάς (γ. 1911).
- Πεθαίνει ο συνθέτης Γιάννης Χρήστου (γ. 1926).
- Πεθαίνει ο θεατρικός συγγραφέας, ευθυμογράφος και πεζογράφος Νίκος Τσιφόρος (γ. 1912).
- Πεθαίνει από οξύ έμφραγμα ο συνθέτης και δεξιότεχνης του μπουζουκιού Μανόλης Χιώτης (γ. 1921).

29 Ιανουαρίου 1970

Δικάζονται μέλη της οργάνωσης «*Λαϊκή Πάλη*». Τέσσερις καταδικάζονται σε ισόβια και πέντε σε φυλάκιση έως 18,5 χρόνια.

3 Φεβρουαρίου 1970

Η ΕΟΚ διακόπτει τις διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Ελλάδας, έως ότου αποκατασταθεί η δημοκρατία στη χώρα.

13 Φεβρουαρίου 1970

Περισσότεροι από 300 διανοούμενοι και καλλιτέχνες των ΗΠΑ ζητούν την απελευθέρωση του Μίκη Θεοδωράκη ο οποίος είναι εκτοπισμένος στη Ζάτουνα Αρκαδίας.

8 Μαρτίου 1970

Αντιμακαριακοί βάλλουν κατά του προεδρικού ελικοπτέρου στην Κύπρο. Ο Μακάριος σώζεται ως εκ θαύματος. Οργανωτές της απόπειρας φέρονται ο Πολύκαρπος Γεωρκάτζης και ο χουντικός συνταγματάρχης Δ. Παπαποστόλου.

15 Μαρτίου 1970

Κύπρος. Ο Γεωρκάτζης που συμμετείχε στην απόπειρα κατά του Μακαρίου, δολοφονείται από αγνώστους σε ερημική τοποθεσία κοντά στη Λευκωσία.

5 Απριλίου 1970

Η εφημερίδα *Έθνος* αναστέλλει την έκδοσή της.

12 Απριλίου 1970

Πραγματοποιείται μεγάλη δίκη της «*Δημοκρατικής Άμυνας*». Ο καθηγητής Σάκης Καραγιώργας καταδικάζεται σε ισόβια. Άλλα δεκαεπτά μέλη καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης από 5 έως 18 χρόνια.

13 Απριλίου 1970

Απελευθερώνεται ο Μίκης Θεοδωράκης μετά από διεθνείς πιέσεις και φεύγει για το Παρίσι όπου τον περιμένουν η Μελίνα Μερκούρη και ο Κώστας Γαβράς. Στο εξωτερικό αφιερώνει το χρόνο του σε περιοδείες σε όλο τον κόσμο με συναυλίες, συναντήσεις με αρχηγούς κρατών και προσωπικότητες, συνεντεύξεις, δηλώσεις για την πτώση της δικτατορίας και την επαναφορά της Δημοκρατίας στην Ελλάδα. Οι συναυλίες του γίνονται βήμα διαμαρτυρίας και διεκδίκησης και για άλλους λαούς που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα: Ισπανούς, Πορτογάλους, Ιρανούς, Κούρδους, Τούρκους, Χιλιανούς, Παλαιστίνιους.

Μάιος 1970

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, σε εμπιστευτική έκθεσή του, επισημαίνει τον κίνδυνο διατάραξης της ισορροπίας στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας, εξαιτίας της ραγδαίας αύξησης των εισαγωγών, καθώς και τον κίνδυνο νομισματικής αστάθειας, εξαιτίας της συνεχιζόμενης ταχείας πιστωτικής επέκτασης.

6 Ιουλίου 1970

Δικάζονται 35 μέλη του ΚΚΕ. Τρία μέλη καταδικάζονται σε ισόβια και τα υπόλοιπα σε ποινές φυλάκισης από 5 έως 20 χρόνια.

10 Ιουλίου 1970

Καταδικάζονται 4 μέλη του «Ρήγα Φεραίου» σε ποινές φυλάκισης από 4 έως 12 χρόνια.

11 Ιουλίου 1970

Καταδικάζονται 5 μέλη του ΠΑΜ σε ποινές φυλάκισης από 5 έως 20 χρόνια.

11 Αυγούστου 1970

Ο Ν. Ζαχαριάδης στέλνει επιστολή προς τον Γ.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΣΕ, Λ.Ι. Μπρέζνιεφ και απαιτεί για μια ακόμη φορά «να αρθούν όλα τα μέτρα βίας και αυθαιρεσίας, τα οποία λήφθηκαν εις βάρος μου, και να αναγνωριστεί το αδιαμφισβήτητο δικαίωμά μου να μετακινούμαι ελεύθερα στο έδαφος της ΕΣΣΔ, καθώς επίσης και να αναχωρήσω στο εξωτερικό». Συνεχίζοντας αναφέρει ότι «έχει εγκατασταθεί “μυστικό φυλάκιο”, όπως το αποκαλούν οι κάτοικοι, όπου επί εικοσιτετραώρου βάσεως εκτελούν τη θάρδια τους οι εκπρόσωποι των οργάνων της αστυνομίας. Κάθε νύχτα το σπίτι μου φωτίζεται με προβολέα. [...] περίπου τρία χρόνια πριν ήλθε στη Μόσχα από την Πράγα η κόρη μου, την οποία άφησα σε ηλικία ενός έτους, και την οποία μέχρι τώρα δεν είδα, γιατί δεν μου επέτρεψαν να συναντηθώ μαζί της».

2 Σεπτεμβρίου 1970

Αθήνα: Ο Κύπριος Γ. Τσικουρής και η Ιταλίδα Ελ. – Μ. Αντζελόνι σκοτώνονται, όταν εκρήγνυται αυτοκίνητο – βόμβα, στο οποίο επέβαιναν, με στόχο να πλήξουν την αμερικάνικη πρεσβεία.

18 Σεπτεμβρίου 1970

Ιταλία: Ο φοιτητής Κώστας Γεωργιάκης αυτοπυρπολείται σε πλατεία της Γένοβας διαμαρτυρόμενος για τη δικτατορία στην Ελλάδα.

19 Σεπτεμβρίου 1970

Η Δικτατορία αναγγέλλει την ίδρυση μιας παρωδίας Κοινοβουλίου της «Συμβουλευτικής Επιτροπής Νομοθετικής Εργασίας».

1971

- Ο πληθυσμός της χώρας φτάνει τους 8.768.372 κατοίκους εκ των οποίων 4.286.748 άρρενες και 4.481.624 θήλεις.
- Εγκαινιάζεται το *Καζίνο της Πάρνηθας*.
- Ο Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας τιμάται με το Αριστείο Καλών Τεχνών της Ακαδημίας Αθηνών.
- Ο Γ. Μαρκόπουλος κυκλοφορεί το δίσκο του «*Ριζίτικα*».
- Ο Θανάσης Βέγγος με τον Ντίνο Κατσουρίδη προσφέρουν την πιο εμβληματική ταινία τους: «*Τι έκανες στον πόλεμο Θανάση;*», πρώτη σε εισπράξεις με 640.471 εισιτήρια.
- Γυρίζεται η ταινία του Αλέξη Δαμιανού «*Ευδοκία*».
- Η Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ δημοσιεύει το έργο της «*Μελέτες για τη διοικητική και κοινωνική διάρθρωση του Βυζαντίου*».
- Εκδίδεται το περιοδικό *Αιολικά Γράμματα*.
- Εκδίδεται το περιοδικό *Ευθύνη*.
- Οδυσσέας Ελύτης: *Ο ήλιος ο ηλιάτορας*.
- Γιώργος Ιωάννου: *Η σαρκοφάγος*.
- Πέτρος Αμπατζόγλου: *Θάνατος μισθωτού*.
- Πεθαίνει ο Γιώργος Σεφέρης (γ. 1900) ο μόνος που ρίχνει την επιβλητική σκιά του στα ποιητικά δρώμενα μετά το 1955. Δεν είναι τόσο η πολιτική του στάση αυτή που προσελκύει συναισθηματικά, αλλά κυρίως η υπαινικτική γλώσσα του, η οποία αποφεύγει να ονομάσει και να περιγράψει, για να μπορεί να σημαίνει ευρύτερα και διαρκέστερα.
- Πεθαίνει η κριτικός της λογοτεχνίας και του θεάτρου, δοκιμογράφος και λογοτέχνης Ελένη Νεγρεπόντη - Ουράνη (γ. 1896) σύζυγος του ποιητή Κώστα Ουράνη γνωστή με το ψευδώνυμο Άλκης Θρύλος.
- Πεθαίνει η παιδική λογοτέχνης Αντιγόνη Μεταξά (Θεία Λένα) (γ. 1905).
- Πεθαίνει ο ιδρυτής και πρόεδρος της ελληνικής ψυχοφυσιολογίας Άγγελος Τανάγρας (γ. 1877), λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Άγγελου Ευαγγελίδη, μια ιδιαίτερη προσωπικότητα και από πολλές απόψεις ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη εποχή. Δραστηριοποιήθηκε στο χώρο της λογοτεχνίας, σπούδασε ιατρική στην Αθήνα και τη Γερμανία και κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας στο πολεμικό ναυτικό πήρε μέρος στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, στους Βαλκανικούς Πολέμους και στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Όταν αποστρατεύτηκε με το βαθμό του αρχιάτρου ξεκίνησε τη μελέτη των παραψυχικών φαινομένων σε αυστηρά

επιστημονική βάση, αποσπώντας τα από το θρησκευτικό – μυστικιστικό περιεχόμενο που τους απέδιδε ο Πνευματισμός.

- Πεθαίνει ο ηθοποιός Χρήστος Ευθυμίου (γ. 1900).
- Πεθαίνει ο ρεμπέτης Στράτος Παγιουμτζής (γ. 1904).

28 Ιανουαρίου 1971

Η Ελλάδα διαγράφεται από την Ευρωπαϊκή Βουλή.

15 Μαρτίου 1971

Καταδικάζονται 4 μέλη του «Ελληνικού Απελευθερωτικού Στρατού» σε ποινές φυλάκισης από 5 έως 20 χρόνια.

5 Απριλίου 1971

Ο στρατηγός Γρίβας σε μεγάλη δημόσια συγκέντρωση και εν όψει της σχεδιαζόμενης επανόδου του στη Κύπρο, προδιαγράφει τους στόχους του. Καταγγέλλει τις συνθήκες του Λονδίνου και της Ζυρίχης, τον ίδιο τον Μακάριο σαν ανθενωτικό και αναγγέλλει αγώνα για την ένωση.

19 Ιουνίου 1971

Ο Παπαδόπουλος στέλνει στο Μακάριο επιστολή, ζητώντας του να αποδεχθεί σχέδιο ειρήνευσης που του προτείνει ο ίδιος και τον απειλεί με μέτρα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

24 Ιουνίου 1971

Ο Μακάριος σε απάντησή του προς το δικτάτορα χαρακτηρίζει τις απειλές απαράδεκτες και δηλώνει ότι δεν θα δεχθεί «νόθες λύσεις» του Κυπριακού.

20 Ιουλίου 1971

Η Δικτατορία αφαιρεί την ελληνική ιθαγένεια από την εκδότρια της *Καθημερινής* Ελένη Βλάχου.

29 Αυγούστου 1971

Ο Γρίβας «διαφεύγει» των φρουρών του και αναχωρεί για την Κύπρο. Δύο ημέρες αργότερα αποβιβάζεται δυτικά της Λεμεσού.

22 Σεπτεμβρίου 1971

Αθήνα: Η πάνδημη κηδεία του ποιητή Γιώργου Σεφέρη μετατρέπεται σε διαδήλωση κατά της Χούντας.

18 Οκτωβρίου 1971

Ο Γρίβας Διγενής ιδρύει στην Κύπρο την ΕΟΚΑ Β' και προετοιμάζει ένοπλο ενωτικό αγώνα

8 Νοεμβρίου 1971

Καταδικάζεται σε φυλάκιση 7 μηνών ο Γιάννης Χορν, εκδότης της αγγλόφωνης εφημερίδας *Athens News*.

Δεκέμβριος 1971

Υποτιμάται το αμερικανικό δολάριο κατά 6,5% και έως 8% έναντι των ευρωπαϊκών νομισμάτων και του χρυσού. Η δραχμή ακολουθεί την πορεία του δολαρίου με αποτέλεσμα το δυσμενή επηρεασμό της ελληνικής οικονομίας.

19 Δεκεμβρίου 1971

Ανακοινώνεται η άρση του στρατιωτικού νόμου από την 1η του νέου έτους, εκτός από τις πόλεις των Αθηνών, της Θεσσαλονίκης και του Πειραιά.

1972

- Αεροπλάνο της Ολυμπιακής Αεροπορίας πέφτει στη θάλασσα ανοιχτά της Βούλας Αττικής, ενώ προσεγγίζει για προσγείωση στο αεροδρόμιο Ελληνικού. Ο κυβερνήτης, δυο αεροσυνοδοί και άλλα 16 άτομα καταφέρνουν και βγαίνουν από το αεροπλάνο όσο αυτό επιπλέει στην ταραγμένη επιφάνεια της θάλασσας. Ο συγκυβερνήτης και 36 επιβάτες δεν στέκονται τυχεροί.
- Ο εξόριστος Αν. Παπανδρέου γράφει το βιβλίο «Πατερναλιστικός Καπιταλισμός» το οποίο αποτελεί αυστηρή κριτική του δυτικού καπιταλισμού, για τη σχέση του με την εξουσία και την εξωτερική πολιτική.
- Καταργείται ο θεσμός της προίκας για τους γάμους των αξιωματικών.
- Ολυμπιακοί Αγώνες Μονάχου: Ο Πέτρος Γαλακτόπουλος παίρνει αργυρό μετάλλιο στην ελληνορωμαϊκή πάλη και ο Ηλίας Χατζηπαυλής χάλκινο στην ιστιοπλοΐα.
- Υπουργός της Χούντας ανακοινώνει ότι το αεροδρόμιο των Σπάτων θα είναι έτοιμο το 1980.
- Θεμελιώνεται το νέο Δικαστικό Μέγαρο Αθηνών στη λεωφόρο Αλεξάνδρας, στη θέση των πρώην φυλακών Αβέρωφ.
- Ο Μ. Θεοδωράκης επισκέπτεται το Ισραήλ δίνοντας συναυλίες. Συναντάται με τον αντιπρόεδρο της ισραηλινής κυβέρνησης Αλόν, και του ζητά να μεταφέρει μήνυμα στο Γιασέρ Αραφάτ. Πραγματικά αμέσως μετά συναντάται με τον Αραφάτ, στον οποίο επιδίδει μήνυμα της ισραηλινής κυβέρνησης και προσπαθεί να τον πείσει να αρχίσει συζητήσεις με την άλλη πλευρά. Από τότε πολλές φορές ο συνθέτης θα παίξει το ρόλο του άτυπου πρεσβευτή μεταξύ των δύο πλευρών.
- Αποκαλύπτονται στην Μερέντα Αττικής (αρχαίος Μυρρινούντας) δύο αρχαϊκά αγάλματα μιας κόρης και ενός κούρου τα οποία χρονολογούνται από το 540 π.Χ.

- Ιδρύεται στη Θεσσαλονίκη το Τελλόγγλειο Ίδρυμα και ανοίγει η γκαλερί Κοχλίας από τον ζωγράφο Κ. Λαχά.
- Ο Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας εκλέγεται ακαδημαϊκός στην Ακαδημία Αθηνών.
- Κυκλοφορεί ο δίσκος του Μάνου Χατζηδάκη «Ο μεγάλος Ερωτικός».
- Κυκλοφορεί επίσης ο δίσκος του Διον. Σαββόπουλου «Βρώμικο Ψωμί». Τα δύο τελευταία έργα του καλλιτέχνη δηλώνουν την επίδρασή του από την ελληνική και βαλκανική μουσική παράδοση καθώς και από τη σύγχρονη δυτική μουσική σκηνή. Ταυτόχρονα αρχίζουν οι εμφανίσεις του καλλιτέχνη στο Κύτταρο με ένα πολυδιάστατο σώμα στο οποίο συνεργάζεται με τους Τ. Χαλκιά, Δόμνα Σαμίου, Μ. Βαμβακάρη κ.ά.
- Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος γυρίζει την ταινία «Μέρες του '36» και σηματοδοτεί την έναρξη της τριλογίας του πάνω στην πρόσφατη ταραγμένη ελληνική πολιτική ιστορία.
- Γυρίζεται η ταινία «Το προξενικό της Άννας» από τον Παντελή Βούλγαρη.
- Ο Ντίνος Κατσουρίδης γυρίζει την ταινία «Θανάση πάρε τ' όπλο σου».
- Το Ελεύθερο Θέατρο ανεβάζει την «Ιστορία του Αλή Ρέτζο» του Πέτρου Μάρκαρη.
- Στο Θέατρο Στοά ανεβαίνει το έργο του Μάριου Ποντίκα «Πανοραμική θέα μιας νυχτερινής εργασίας».
- Το Θέατρο Τέχνης ανεβάζει το έργο «Οι νταντάδες» του Γιώργου Σκούρη και «Η βέρα – Το τάβλι» του Δημήτρη Κεχαΐδη.
- Στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου διδάσκεται από το Εθνικό Θέατρο η *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή σε μετάφραση Κ. Χ. Μύρη, σκηνοθεσία Σπ. Ευαγγελάτου, σκηνογραφία Γ. Πάτσα, μουσική Δ. Τερζάκη, και χορογραφία Μαρίας Χορς. Τον Παιδαγωγό ερμηνεύει ο Ν. Τζόγιας, τον Ορέστη ο Π. Φυσσούν, τον Πυλάδη ο Χρ. Δεμερτζής, την Ηλέκτρα η Αντ. Βαλάκου, τη Χρυσοθέρμη η Χλόη Λιάσκου, την Κλυταίμνηστρα η Αλ. Κατσέλη και τον Αίγισθο ο Δημ. Βεάκης. Στο χορό συμμετέχουν οι Λ. Βεντουράτου, Τ. Μιχαηλίδου, Α. Κουκούλη Μ. Κιοσσέ κ.ά.
- Εκδίδεται το περιοδικό *Ηριδανός* (1972-1976).
- Θανάσης Βαλτινός: *Συναξάρι του Ανδρέα Κορδοπάτη*.
- Νίκος Μπακόλας: *Εμβατήρια*.
- Πέτρος Αμπατζόγλου: *Θάνατος του Σούπερμαν*.
- Πεθαίνει ο συγγραφέας Μάριος Χάκκας (γ. 1931).
- Πεθαίνει ο ρεμπέτης Γιάννης Παπαϊωάννου (γ. 1914)
- Πεθαίνει ο ρεμπέτης Μάρκος Βαμβακάρης (γ. 1905).
- Πεθαίνει ο γνωστός αστρονόμος Κωνσταντίνος Χασάπης (γ. 1914).
- Πεθαίνει ο Νικόλαος Χριστόφιλος (γ. 1916 στη Βοστώνη), ο οποίος μεγάλωσε στην Ελλάδα, σπούδασε στο Μετσόβιο και δούλεψε αρχικά σαν συντηρητής ανελκυστήρων και μετά την Κατοχή ίδρυσε δική του εταιρεία. Το ενδιαφέρον του για τη Φυσική Υψηλών Ενεργειών του άνοιξαν το δρόμο για την Αμερική όπου συμμετείχε σε προγράμματα αμυντικού χαρακτήρα. Είναι γνωστός για το *Christofilos Effect* ότι δηλαδή οι πυρηνικές εκρήξεις σε μεγάλο υψόμετρο δημιουργούν ζώνες ραδιενέργειας οι οποίες μπορούν να έχουν τακτική χρήση σε έναν πιθανό πόλεμο.

1 Ιανουαρίου 1972

Ο Ν. Ζαχαριάδης στέλνει ανοικτή επιστολή προς την Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΣΕ και τονίζει: «... Η στάση μου παραμένει αμετάβλητη σε σχέση με την εγκληματική επέμβαση της επιτροπής Κούσινεν – Ντεζ και Σια στα εσωτερικά του ΚΚΕ στα 1956. [...] σε μια στιγμή, που το λαϊκό, δημοκρατικό, αντιιμπεριαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα βρισκόταν σε ακμαία άνοδο και στις βουλευτικές εκλογές, που γίνανε τη μέρα ακριβώς, όταν οι Κούσινεν – Ντεζ και συντροφία πραγματοποιούσαν το πλιάτσικό τους, ο συνασπισμός των δημοκρατικών δυνάμεων με πρωτοστάτη το ΚΚΕ κέρδιζε με το μέρος του την απόλυτη πλειοψηφία των εκλογών της χώρας. [...] Η επέμβαση εκείνη προκάλεσε αποπληξία στο ΚΚΕ». Συνεχίζοντας αναφέρεται στο πρόβλημά του (προσωπικοί περιορισμοί, διοικητικά μέτρα, έλεγχος της αλληλογραφίας του κ.ά) και τις απεργίες πείνας (πάνω από πεντακόσιες μέρες) που δεν έχουν φέρει κανένα αποτέλεσμα.

21-22 Ιανουαρίου 1972

Πραγματοποιείται η πρώτη δίκη μελών του ΠΑΚ. Επτά καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης έως 9 χρόνια.

28 Μαρτίου 1972

Ο Γ. Παπαδόπουλος αναλαμβάνει όλα τα αξιώματα: του Αντιβασιλέα, του πρωθυπουργού, του υπουργού Εξωτερικών και Άμυνας και του προέδρου της Βουλής.

21 Απριλίου 1972

Συλλαμβάνονται φοιτητές μετά από καθιστική διαμαρτυρία για την επέτειο του πραξικοπήματος.

3 Μαΐου 1972

Συλλαμβάνονται σαν βομβιστές οι Αν. Μήνης, Στεφ. Παντελάκης και Αλ. Ζάννας.

4 Μαΐου 1972

Ο πρώην γραμματέας του ΕΑΜ Μήτσος Παρτσαλίδης, καταδικάζεται σε ισόβια για τη δράση του στον εμφύλιο.

22 Μαΐου 1972

Διαλύονται η «Εταιρεία Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων» και η «Ελληνοευρωπαϊκή Κίνηση Νέων».

4 Ιουλίου 1972

Ο υπουργός εξωτερικών των ΗΠΑ Ουίλιαμ Ρότζερς, επισκέπτεται την Ελλάδα και συναντά τον δικτάτορα Παπαδόπουλο. Ο τέως πρωθυπουργός Π. Κανελλόπουλος επικρίνει την επίσκεψη και αναφέρει σε δηλώσεις του: «Ζητούμε να παύση η Ουάσιγκτον να παρεμβαίνει εις τας εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδος, υποστηρίζουσα και ενισχύουσα αμέσως ή εμμέσως ένα καθεστώς που επεβλήθη και διατηρείται εις την εξουσίαν με την παραβίασιν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ...».

3 Αυγούστου 1972

Δικάζονται μέλη της οργάνωσης «20 Οκτώβρη». Δύο καταδικάζονται σε φυλάκιση 3,5 και 1,5 ετών.

29 Σεπτεμβρίου 1972

Ο Μακάριος καταγγέλλει το Γρίβα ότι εξοπλίζει παράνομες ομάδες, με στόχο την ανατροπή του.

18 Οκτωβρίου 1972

Καταδικάζονται μέλη της «20 Οκτώβρη» σε ποινές φυλάκισης από 6 έως 17 χρόνια.

19 Οκτωβρίου 1972

Κατά τη συνάντηση κορυφής της ΕΟΚ στο Παρίσι αποφασίζεται να δημιουργηθεί από τον Απρίλιο της επόμενης χρονιάς η ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα.

14 Νοεμβρίου 1972

Διεξάγονται στο πανεπιστήμιο της Πάτρας φοιτητικές εκλογές εν είδει γενικής δοκιμής. Επιλέγεται από τη Χούντα αυτό το πανεπιστήμιο γιατί ο πρόεδρος του είναι απόστρατος στρατηγός και ως εκ τούτου θεωρείται από τα πιο ασφαλή. Η κάλπη εξαφανίζεται για δεκαπέντε λεπτά και οι αντιδικτατορικοί φοιτητές ανακαλύπτουν σε άλλη περιοχή του πανεπιστημίου σταυρωμένα ψηφοδέλτια.

17 Νοεμβρίου 1972

Φτάνει στην Αθήνα κινεζική αντιπροσωπεία για εμπορικές συνομιλίες.

18 Νοεμβρίου 1972

Οι Σοβιετικοί υπογράφουν με τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) συμφωνία για την εγκατάσταση ατμοηλεκτρικού σταθμού στους Φιλίππους της Καβάλας.

20 Νοεμβρίου 1972

Διενεργούνται εκλογές στα υπόλοιπα πανεπιστήμια της χώρας εν μέσω συλλήψεων, τρομοκρατίας, αποχών και καταγγελιών. Κανείς δεν αναγνωρίζει τα αποτελέσματα που ανακοινώνουν τα όργανα του καθεστώτος.

20 Δεκεμβρίου 1972

Ο Κώστας Κολιγιάννης υποβάλει την παραίτησή του για λόγους υγείας από τη θέση του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΕ. Στη θέση του εκλέγεται ο Χαρ. Φλωράκης.

1973

- Μια παραγγελιά από τους αδελφούς Κοεμτζή σε κέντρο διασκέδασης της Αθήνας καταλήγει σε μακελειό. Απολογισμός 3 νεκροί αστυνομικοί και 2 τραυματίες.
- Αρχίζουν συστηματικές ανασκαφές στο Δίον υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Δ. Πατερμαλή.
- Ιδρύεται στην Αθήνα η γκαλερί Θόλος.
- Ο Μάνος Χατζηδάκης ιδρύει το μουσικό καφεθέατρο «Πολύτροπο», το οποίο επιδιώκει σύμφωνα με τον ίδιο «μια τελετουργική παρουσίαση του τραγουδιού, μ' όλα τα μέσα που μας παρέχει η σύγχρονη θεατρική εμπειρία».
- Γυρίζεται από τον Θόδωρο Μαραγκό η ταινία «Λάβετε θέσεις».
- Ο Κ. Αριστόπουλος γυρίζει τη ταινία «Κρανίου τόπος».
- Η Τώνια Μαρκετάκη γυρίζει τη ταινία «Ιωάννης ο βίαιος».
- Ανεβαίνει στο Θέατρο Καρέζης-Καζάκου από τον ομώνυμο θίασο «Το μεγάλο μας τσίρκο» του Ιάκωβου Καμπανέλη.
- Εκδίδεται το περιοδικό *Η Συνέχεια*.
- Γεννιέται στην Καλλιθέα Αττικής ο τραγουδιστής Φοίβος Δεληβοριάς.
- Πεθαίνει σε ηλικία 42 ετών ο εφοπλιστής και επιχειρηματίας Νίκος Ι. Βαρδινογιάννης, ιδρυτής της ομώνυμης δυναστείας.
- Πεθαίνει σε αεροπορικό δυστύχημα ο γιος του Αρ. Ωνάση, Αλέξανδρος μετά από βαριά διάσειση, εγκεφαλική αιμορραγία και κακώσεις, από την πτώση του μικρού αεροσκάφους κατά τη διάρκεια της απογείωσής του από το αεροδρόμιο του Ελληνικού. Σύμφωνα με το πόρισμα για τα αίτια του ατυχήματος, το αεροπλάνο συνετρίβει λόγω εσφαλμένης σύνδεσης των πηδαλίων κλίσης.
- Πεθαίνει ο λαϊκός ζωγράφος και караγκιοζοπαίχτης Σωτ. Σπαθάρης πατέρας του Ευγένιου Σπαθάρη (γ 1892).
- Πεθαίνει ο δημοσιογράφος και λογοτέχνης Αιμίλιος Χουρμούζιος (γ. 1904).
- Πεθαίνει ο συγγραφέας και ακαδημαϊκός Ηλίας Βενέζης (γ. 1904).
- Πεθαίνει η λογοτέχνης Μέλπω Αξιώτη (γ. 1905).

- Πεθαίνει η μεγάλη ελληνίδα ηθοποιός Κατίνα Παξινού (γ. 1900). Στοργική, τρομερή, τρυφερή, μαινάδα, αριστοκρατική, λαϊκή, γήινη, απόκοσμη, χθόνια και ουράνια, ήταν σε όλη της τη ζωή σε μια φυσική επικοινωνία με το Θεό και τον δαίμονα αυτού του τόπου. Μια αρχαϊκή μορφή, αφιερωμένη στη φροντίδα των παιδιών και των νεκρών. Ταμένη να γεννά και να πενθεί. Να πενθεί τραγικά κατανοώντας βαθιά τον κύκλο της ζωής.

1 Ιανουαρίου 1973

Προσχωρούν στην ΕΟΚ η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία. Η Ευρώπη των έξι γίνεται τώρα «Ευρώπη των Εννέα». Ο αριθμός των ευρωβουλευτών αυξάνεται σε 198.

12 Ιανουαρίου 1973

Θεμελιώνονται τα νέα κτίρια της Σχολής Ευελπίδων στη Βάρη.

22-29 Ιανουαρίου 1973

Ο Μπ. Δρακόπουλος, ηγέτης του ΚΚΕ Εσωτερικού, καταδικάζεται σε φυλάκιση 12,5 χρόνων και ο Μήτσος Παρτσαλίδης σε φυλάκιση 12 χρόνων. Άλλοι 4 συναγωνιστές τους καταδικάζονται σε μικρότερες ποινές.

Αρχές Φεβρουαρίου 1973

Η Χούντα καταδίδει δημοσίως ότι η κυβέρνηση της Κύπρου έχει προμηθευτεί μυστικά όπλα από την Τσεχοσλοβακία, τα οποία φυλάσσονται στα υπόγεια της Αρχιεπισκοπής. Η Λευκωσία εξαναγκάζεται να τα παραδώσει στον ΟΗΕ.

Μέσα Φεβρουαρίου 1973

Νέα κρίση στο δολάριο οδηγεί σε νέα υποτίμηση του αμερικανικού νομίσματος κατά 10% έναντι του χρυσού. Οι πληθωριστικές πιέσεις στην Ελλάδα γίνονται εντονότερες καθώς ακολουθεί η άνοδος των διεθνών τιμών του πετρελαίου και η γενικευμένη άνοδος των τιμών των εισαγόμενων αγαθών που κατακλύζουν την ελληνική αγορά. Το γεγονός αποτυπώνεται στο έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο υπερτριπλασιάζεται από το αντίστοιχο του 1969.

18 Φεβρουαρίου 1973

Ο Μακάριος επανεκλέγεται για τρίτη φορά Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

20 Φεβρουαρίου 1973

Μέχρι την ημέρα αυτή στρατεύονται 97 φοιτητές, βάσει του νέου διατάγματος που επιτρέπει την διακοπή της φοίτησης στις πανεπιστημιακές σχολές.

21-22 Φεβρουαρίου 1973

Αθήνα: **Η Νομική Σχολή καταλαμβάνεται από τους φοιτητές** σε ένδειξη διαμαρτυρίας για το νομοθετικό διάταγμα που επιτρέπει διακοπή της αναβολής σπουδών. Από όροφο σε όροφο οι έγκλειστοι φοιτητές επαναλαμβάνουν τον περίφημο όρκο: «Εμείς οι φοιτητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ορκιζόμενοι εις το όνομα της Ελευθερίας να αγωνισθώμεν μέχρι τέλους δια την κατοχύρωσιν των ακαδημαϊκών ελευθεριών, του πανεπιστημιακού ασύλου, της ανακλήσεως όλων των καταπιεστικών νόμων και διαταγμάτων, ορκιζόμεθα συμπαράστασιν εις όλον τον φοιτητικόν κόσμον της Ελλάδος, ο οποίος βασανίζεται. Η βία και η τρομοκρατία δεν θα περάσουν. Ζήτω ο φοιτητικός κόσμος της Ελλάδος».

Εκατοντάδες άτομα συγκεντρώνονται γύρω από την Νομική. Η αστυνομία τους απωθεί βίαια. Τη νύχτα δεκάδες κεριά ανάβουν στην οδό Ακαδημίας, σε μια βουβή, αλλά εύγλωττη έκφραση συμπαράστασης προς τους φοιτητές οι οποίοι αποχωρούν από το κτίριο αναίμακτα το απόγευμα της επομένης ημέρας. Η ηθική νίκη του φοιτητικού κόσμου είναι μεγάλη.

8 Μαρτίου 1973

Ο Γρίβας και οι Δικτάτορες των Αθηνών υποκινούν τους τρεις Κύπριους μητροπολίτες να καθαιρέσουν τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο, με το αιτιολογικό ότι είναι ασυμβίβαστη η άσκηση πολιτικών και εκκλησιαστικών καθηκόντων. Ο Μακάριος απαντά περήφανα: «Ως προδοσία θα κατελογίζετο ημίν η τοιαύτη του λαού εγκατάλειψις και φυγή. Των λύκων επερχομένων, ο ποιμήν ουκ αφήσι τα πρόβατα και φεύγει».

20 Μαρτίου 1973

Πραγματοποιείται νέα κατάληψη της Νομικής Σχολής. Πέντε ώρες μετά την έναρξή της ο πρύτανης Κων. Τούμπας καλεί τις αστυνομικές δυνάμεις να εισβάλουν στο κτίριο. Συλλαμβάνονται πάνω από 100 φοιτητές. Πολλοί τραυματίζονται από τις συμπλοκές.

23 Μαρτίου 1973

Ο μετέπειτα πρόεδρος της Δημοκρατίας Κων. Τσάτσος γράφει προς τον Κων. Καραμανλή, ο οποίος βρίσκεται στο Παρίσι: «Τελικώς, αυτό το πρώτο κίνημα αντιστάσεως, αν ευδοκιμήσει, θα ελέγχεται από άλλες δυνάμεις, όχι από μας. Αυτήν την κατασκευήν νέων αριστερών δυνάμεων την επέτυχε η Χούντα με τον άθλιον χειρισμόν του φοιτητικού».

23 Απριλίου 1973

Κατάσχονται φύλλα των εφημερίδων Βραδυνή και Θεσσαλονίκη γιατί δημοσιεύουν δήλωση του Κων. Καραμανλή ο οποίος ζητά από τη Χούντα «να καλέσει τον Βασιλέα, που συμβολίζει την νομιμότητα και να παραχωρήσει την θέσιν της εις μίαν ισχυράν και έμπειρον κυβέρνησιν. Η κυβέρνηση αυτή, ασκούσα δι' ωρισμένον χρόνον εκτάκτους εξουσίας, θα δημιουργήσει, μακράν από πάθη και αντεκδικήσεις, τας συνθήκας που θα επιτρέψουν να λειτουργήσει η δημοκρατία εις την Ελλάδα ...».

Μάιος 1973

Παρά την υποτίμηση του δολαρίου η δραχμή εξακολουθεί να παραμένει προσκολλημένη σε αυτό, με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός να είναι πλέον διψήφιος, γεγονός που επιβάλλει στην Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικά μέτρα και αυξήσεις των επιτοκίων του ταμειευτηρίου.

22 Μαΐου 1973

Συλλαμβάνεται και βασανίζεται άγρια στο ΕΑΤ-ΕΣΑ ο αξιωματικός Σπύρος Μουστακλής.

22-26 Μαΐου 1973

Πραγματοποιείται **κίνημα στο Πολεμικό Ναυτικό**. Αρχικός στόχος, η κατάληψη του λιμένα Πειραιώς, του αεροδρομίου Ελληνικού, της σιδηροδρομικής γραμμής, της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Το τηλεσίγραφο θα ζητούσε παραίτηση της κυβέρνησης, ανάληψη της εξουσίας από προσωρινή οικουμενική κυβέρνηση και διενέργεια εκλογών. Αν το τηλεσίγραφο δεν γινόταν δεκτό θα καταλαμβάνονταν η Σύρος και θα αποκλειόταν το λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Βράδυ της 22ας, μετά από συναντήσεις αντιπλοίαρχων σε διάφορα σημεία της Αθήνας αποφασίζεται αναβολή και ματαίωση κάθε ενέργειας. 23 και 24 Μαΐου συλλαμβάνονται και ανακρίνονται πλοίαρχοι και αντιπλοίαρχοι μεταξύ των οποίων Α. Παπαδόγγονας και Δ. Τρουπάκης. Συλλαμβάνεται επίσης, ανακρίνεται και παραπέμπεται με κατηγορίες συνέργειας ο Ε. Αβέρωφ Τοσίτσας. Τακτική ανάκριση διατάσσεται για τους Κ. Καραμανλή (στο Παρίσι) και Γ. Ράλλη. 25 Μαΐου το αντιτορπιλικό «Βέλος» με κυβερνήτη τον πλωτάρχη Ν. Παππά ενώ συμμετέχει σε άσκηση του ΝΑΤΟ στο Ιόνιο, δηλώνει στον τακτικό (Τούρκο) διοικητή τις προθέσεις του, αποχωρίζεται από το σχηματισμό και κατευθύνεται στο λιμάνι του Φιουμιτσίνο στην Ιταλία. 26 Μαΐου ο κυβερνήτης και 30 αξιωματικοί βγαίνουν στην πόλη και ζητούν άσυλο το οποίο τους χορηγείται. Την ίδια ημέρα αντικαθίσταται το πλήρωμα και το πλοίο συνεχίζει τη συμμετοχή του στην άσκηση. Αργότερα με Προεδρικό Διάταγμα αποτάσσονται 35 συλληφθέντες αξιωματικοί στην Αθήνα, ο Ν. Παππάς και 6 Σημαιοφόροι και υπαξιωματικοί του.

1 Ιουνίου 1973

Ο Παπαδόπουλος καταργεί τη Μοναρχία και προαναγγέλλει με δημοψήφισμα την εγκαθίδρυση «Κοινοβουλευτικής Προεδρικής Δημοκρατίας».

14 Ιουλίου 1973

Η μείζων Σύνοδος της εκκλησίας της Κύπρου καθαίρει τους τρεις μητροπολίτες που κινήθηκαν εναντίον του Μακαρίου.

29 Ιουλίου 1973

Πραγματοποιείται **πολιτειακό δημοψήφισμα**. Το χαλκευμένο αποτέλεσμα δίνει 78,4% «Ναι στην αβασίλευτη δημοκρατία» και 21,6% «Όχι».

2 Αυγούστου 1973

Κύπρος: Ο στρατηγός Γρίβας αναλαμβάνει δημοσίως την ευθύνη απαγωγής του υπουργού Δικαιοσύνης Χρήστου Βάκη, θέτοντας ως όρους: να χορηγηθούν πολιτικές ελευθερίες ώστε να τοποθετηθεί ο Κυπριακός λαός επί του εθνικού ζητήματος της ένωσης της νήσου με την Ελλάδα, να επιλέξει ο Μακάριος μεταξύ εκκλησίας και πολιτικής, να απολυθούν οι πολιτικοί κρατούμενοι και να αποκατασταθούν στις θέσεις τους απολυθέντες αστυνομικοί και δημόσιοι υπάλληλοι. Η στάση του Μακαρίου είναι αρνητική. Μετά από δεκαπέντε ημέρες, σε ένδειξη καλής θελήσεως, ο υπουργός Δικαιοσύνης αφήνεται ελεύθερος.

7 Αυγούστου 1973

Η «Φωνή της Αλήθειας», ο παράνομος ραδιοσταθμός του ΚΚΕ, αναγγέλλει με μια ξερή ανακοίνωση ολίγων γραμμών, ότι «την περασμένη εβδομάδα πέθανε στη Σοβιετική Ένωση σε ηλικία εβδομήντα χρονών, από καρδιακή προσβολή, ο πρώην Γενικός Γραμματέας του ΚΚΕ Ν. Ζαχαριάδης».

Άραβες τρομοκράτες ανοίγουν πυρ στο αεροδρόμιο του Ελληνικού, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν 3 άνθρωποι και να τραυματισθούν 56.

9 Αυγούστου 1973

Κύπρος. Συλλαμβάνεται ο ταγματάρχης του Ελληνικού στρατού και υπαρχηγός του Γρίβα, Σταύρος Σταύρου. Στην κατοχή του βρίσκεται σχέδιο δολοφονίας του Μακαρίου.

9-10 Αυγούστου 1973

Δικάζονται βομβιστές της ΕΑΝ. Έξι καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης έως 18 χρόνια.

20 Αυγούστου 1973

Ο Παπαδόπουλος ορκίζεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας και την επομένη χορηγεί γενική αμνηστία, δίνει χάρη στον Παναγούλη και αίρει τον στρατιωτικό νόμο στην Αθήνα και τον Πειραιά. Παραγράφονται τα αδικήματα (δηλ. τα βασανιστήρια) που διαπράττουν ανακριτικά όργανα.

25 Σεπτεμβρίου 1973

Αθήνα: Πραγματοποιείται φοιτητική διαδήλωση κατά των στρατεύσεων. Οι φοιτητές συγκρούονται με την αστυνομία και πολλοί συλλαμβάνονται.

6 Οκτωβρίου 1973

Η Αίγυπτος σε συνεργασία με τη Συρία επιτίθενται στο Ισραήλ την ημέρα της γιορτής του Γιομ Κιπούρ για τους Εβραίους. Οι Αμερικανοί θέτουν με δριμύτητα το ζήτημα της χρήσης των βάσεων.

Η κυβέρνηση και ο Παπαδόπουλος αρνούνται κατηγορηματικά, τουλάχιστον επίσημα, τη χρήση των βάσεων και των αγκυροβολίων για τον 6ο Στόλο, διαβλέποντας τεράστιους κινδύνους από το ενδεχόμενο στροφής εναντίον της Ελλάδας των Αραβικών χωρών.

7 Οκτωβρίου 1973

Μέλη της ΕΟΚΑ Β' αποπειρώνται να σκοτώσουν τον Μακάριο με παγίδευση του δρόμου από τον οποίο διέρχεται το αυτοκίνητό του. Ο πρόεδρος σώζεται λόγω πρόωρης έκρηξης.

8 Οκτωβρίου 1973

Ο Παπαδόπουλος επιχειρεί «πολιτικοποίηση» του καθεστώτος. Διορίζει κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Σπ. Μαρκεζίνη. Ο πολιτικός κόσμος της χώρας αρνείται να συμπράξει.

1 Νοεμβρίου 1973

Η Άγκυρα έχοντας απόρρητες πληροφορίες για την ποιότητα των κοιτασμάτων πετρελαίου στο Αιγαίο, δημοσιεύει στην τουρκική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως απόφαση, συνοδευόμενη από χάρτη, με την οποία εκχωρούνται στην κρατική εταιρεία πετρελαίου T.P.A.O. (Turkiye Petrolleri Anonim Ortakligi) είκοσι επτά άδειες έρευνας για τον εντοπισμό πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η περιοχή ορίζεται στην καρδιά του Αιγαίου, εκτός των τουρκικών χωρικών υδάτων δυτικά της Μυτιλήνης, βορειοδυτικά της Χίου και νότια της Λήμνου. Τις έρευνες θα κάνει το ερευνητικό σκάφος «Τσανταρλί».

4 Νοεμβρίου 1973

Ξεσπούν συγκρούσεις διαδηλωτών με την αστυνομία μετά το μνημόσυνο για τον Γ. Παπανδρέου.

14 Νοεμβρίου 1973

Καταλαμβάνεται το Πολυτεχνείο στην οδό Πατησίων εντελώς αυθόρμητα χωρίς την απόφαση από κανένα όργανο. Τη νύχτα βρίσκονται κλεισμένοι στο κτίριο περίπου 1.500 φοιτητές, ενώ λίγες εκατοντάδες άτομα συρρέουν έξω από το Ίδρυμα.

15 Νοεμβρίου 1973

Συγκροτείται συντονιστική επιτροπή με 13 εκπροσώπους από τις 15 σχολές της Αθήνας και αρχίζει να λειτουργεί εντός του κτιρίου του Πολυτεχνείου ισχυρός ραδιοφωνικός σταθμός ο οποίος ακούγεται σε όλη την Αθήνα. Χιλιάδες λαού συρρέουν έξω από το κτίριο και εκφράζουν με κάθε τρόπο την συμπαράστασή τους προς τους φοιτητές. Καταλαμβάνονται τα πανεπιστήμια της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας.

16 Νοεμβρίου 1973

Το κέντρο της Αθήνας αλλά και πολλά μακρινά τμήματά της παρουσιάζουν την όψη ξεσηκωμένης πόλης. Χιλιάδες άνθρωποι βρίσκονται στους δρόμους και διαδηλώνουν ή χειροκροτούν τους διαδηλωτές. Από πολλά παράθυρα ακούγονται οι ραδιοφωνικές μεταδόσεις του πομπού του Πολυτεχνείου. Στις 7.30 το βράδυ αρχίζουν οι εκκαθαριστικές επιχειρήσεις της αστυνομίας για την απομάκρυνση του κόσμου από την περιοχή του κτιρίου του Πολυτεχνείου. Πολλοί όμως δεν υποχωρούν. Τα δακρυγόνα, τα κλόμπς και οι σφαίρες αναλαμβάνουν δράση. Οι διαδηλωτές στήνουν οδοφράγματα. Αιμόφυρτοι μεταφέρονται στο Πολυτεχνείο οι πρώτοι τραυματίες. Ο ραδιοσταθμός ζητάει από τον κόσμο αίμα, φάρμακα και γάζες, υπό τον ήχο των όπλων και τις σειρήνες των ασθενοφόρων:

«Εδώ Πολυτεχνείο! εδώ Πολυτεχνείο! Ελληνικό λαέ, το Πολυτεχνείο θα μείνει το προπύργιο και η εστία του αγώνα. Όλος ο λαός να συσπειρώνεται γύρω από τους χώρους του Πολυτεχνείου, να παραμείνει στους δρόμους της Αθήνας και να κατέβει στους δρόμους κάθε μεγάλης πόλης της Ελλάδας. Το Πολυτεχνείο είναι οχυρωμένο με τα στήθη των φοιτητών. [...] Ο αγώνας μας είναι κοινός. Είναι αγώνας αντιχουντικός. Είναι αγώνας αντιδικτατορικός. Είναι αγώνας αντιιμπεριαλιστικός. Κάτω η δικτατορία! Ζήτω η δημοκρατία!».

17 Νοεμβρίου 1973

Στις 2 παρά τέταρτο το πρωί κάνουν την εμφάνισή τους άρματα μάχης στο κέντρο της Αθήνας και μπροστά από την πύλη του Πολυτεχνείου. Οι εκπομπές του ραδιοσταθμού έχουν πλέον τραγικό τόνο: *«Είμαστε άοπλοι! Είμαστε άοπλοι! Οι φοιτητές βρίσκονται απέναντι στα τάνκς. Οι φαντάροι είναι αδέρφια μας, δεν θα μας πυροβολήσουν. Αγωνιζόμαστε για μια καλύτερη και ελεύθερη Ελλάδα. Να καθορίζουμε μόνοι μας τις τύχες του λαού μας. Αγωνιζόμαστε για την λευτεριά αυτού του τόπου. Ελληνικό λαέ, έξω από το Πολυτεχνείο βρίσκονται τάνκς με στραμμένα τα κανόνια τους στα παιδιά σου. Δεν πρέπει να χυθεί ελληνικό αίμα. Όχι άλλο αίμα».* Στις 3 τα χαράματα ένα τάνκ γκρεμίζει την πύλη και δυνάμεις του καθεστώτος κυρίως της ΕΣΑ και των καταδρομών εισβάλλουν στο εσωτερικό του Πολυτεχνείου ξυλοκοπούν τραυματίζουν και συλλαμβάνουν εκατοντάδες φοιτητές. Στα νοσοκομεία όργανα της Χούντας προπηλακίζουν, χτυπούν ή συλλαμβάνουν τραυματίες που μεταφέρονται εκεί. Ο Παπαδόπουλος κηρύσσει και πάλι επίσημα στρατιωτικό νόμο και δηλώνει: *«Τα γεγονότα των τελευταίων ημερών απέδειξαν την ύπαρξη συνωμοσίας των εχθρών της Δημοκρατίας».*

25 Νοεμβρίου 1973

Χαράματα στις 3.30, τάνκς κυλούν και πάλι στους δρόμους της Αθήνας. Ο ταξίαρχος Ιωαννίδης Διευθυντής ασφαλείας Στρατού, ανατρέπει την κυβέρνηση Μαρκεζίνη και τον δικτάτορα Παπαδόπουλο ο οποίος τίθεται υπό περιορισμό στο σπίτι του στο Λαγονήσι. Τοποθετείται Πρόεδρος της δημοκρατίας ο Διοικητής στρατιάς, αντιστράτηγος Φαίδωνας Γκιζίκης προαγόμενος σε στρατηγό, και πρωθυπουργός ο Αδαμάντιος Ανδρουτσόπουλος.

Δεκέμβριος 1973

Η τιμή του πετρελαίου είναι τετραπλάσια από εκείνη των αρχών του Οκτωβρίου και ο πληθωρισμός φτάνει το 30% γεγονός το οποίο θα αφήσει βαριά κληρονομιά στην ελληνική οικονομία τα επόμενα 25 χρόνια.

Συγκαλείται το 9ο Συνέδριο του ΚΚΕ, έπειτα από 15 χρόνια, στο Αν. Βερολίνο υπό την ηγεσία του Χαρ. Φλωράκη. Άμεσος στόχος του κόμματος είναι η εγκαθίδρυση μιας «νέας δημοκρατίας» λαοκρατικού χαρακτήρα μετά την ανατροπή της χούντας, ως πρώτου βήματος για την «αντιιμπεριαλιστική, αντιμονοπωλιακή επανάσταση».

17 Δεκεμβρίου 1973

Το ελληνικό υπουργείο βιομηχανίας δίνει άδεια στην Καναδική εταιρεία Oceanic να πραγματοποιήσει θαλάσσια γεώτρηση βάθους 3.170 μέτρων, με την επωνυμία Πρίνος 1, στην περιοχή της Θάσου.

1974

- Δραπετεύει από τις φυλακές Κορυδαλλού ο Θόδωρος Βενάρδος, ο «*ληστής με τις γλαδιόλες*».
- Στήνεται στη Θεσσαλονίκη ο έφιππος ανδριάντας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, έργο του Ευάγγελου Μουστάκα.
- Την περίοδο αυτή διαμορφώνονται νέες αξίες, ήθη και μορφές συμπεριφοράς. Χαρακτηριστικό της είναι η λατρεία προς την νεότητα –ιδιαίτερα προς τους φοιτητές– ο αντιαμερικανισμός, ο «αντιφασισμός» και η υπερπολιτικοποίηση των πάντων.¹
- Ο εκδοτικός οίκος «Μέλισσα» εγκαινιάζει σειρά πρωτότυπων μονογραφιών για Έλληνες ζωγράφους του 19ου και του 20ου αιώνα (Οι Έλληνες Ζωγράφοι).
- Ο Μάνος Χατζιδάκης γίνεται αναπληρωτής γενικός διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής μέχρι το 1980.
- Ο Γιάννης Μαρκόπουλος ηχογραφεί σε δίσκους τα έργα: «*Μετανάστες*», «*Θητεία*» και «*Θεσσαλικός Κύκλος*».
- Ο Νίκος Παναγιωτόπουλος γυρίζει την ταινία «*Τα χρώματα της ίριδος*».
- Γυρίζεται η ταινία «*Δι' ασήμαντον αφορμήν*» του Τάσου Ψαρρά.
- Ο Τάκης Μουζενίδης με το Εθνικό Θέατρο σκηνοθετεί στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου τον *Προμηθέα Δεσμώτη* του Αισχύλου σε μετάφραση Τ. Ρούσσου, σκηνικά κοστούμια Δ. Φωτόπουλου, μουσική Μ. Αδάμη και χορογραφία Μαρίας Χορς. Το «*Κράτος*» ερμηνεύουν οι Β. Κανάκης, Θ. Συριώτης, τη «*Βία*» ο Δ. Νταουνάκης, τον Ήφαιστο οι Θ. Μορίδης, Κ. Κοκκάκης, τον *Προμηθέα* οι Μ. Κατράκης, Γ. Μπινιάρης, την *Ιώ* οι Α. Συνοδινού, Αν. Γλυκοφρύδη, τον *Ερμή* οι Χρ. Πολίτης, Τ. Βουλαλάς κ.ά. Στο χορό συμμετέχουν οι Αν. Γλυκοφρύδη, Α. Πασπάτη, Ελ. Ρήγα κ.ά.
- Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας: *Φωτιά και Τσεκούρι: Ελλάδα 1946-1949*.
- Γιώργος Σεφέρης: *Έξι νύχτες στην Ακρόπολη*.
- Οδυσσέας Ελύτης: *Ανοιχτά χαρτιά*.
- Γιώργος Ιωάννου: *Η μόνη κληρονομιά*.
- Νικηφόρος Βρεττάκος: *Ωδή στον ήλιο*.
- Νάνος Βαλαωρίτης: *Ανώνυμο ποίημα*.
- Πεθαίνει ο πεζογράφος Κοσμάς Πολίτης (γ. 1888).
- Πεθαίνει ο ποιητής και πεζογράφος Κώστας Βάρναλης (γ. 1884).

13 Ιανουαρίου 1974

Η Μείζων Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος δίνει 20 ψήφους στον μητροπολίτη Ιωαννίνων Σεραφείμ, 7 στον Κοζάνης και μία στον Μεσσηνίας. Ο Ιωαννίνων Σεραφείμ εκλέγεται Αρχιεπίσκοπος Ελλάδος.

23 Ιανουαρίου 1974

Κύπρος: Η ΕΟΚΑ Β' δολοφονεί τον Μακαριακό Ευρυβιάδη Χαραλάμπους μπροστά στα έντρομα μάτια 100 συγχωριανών του, στο χωριό Όμοδος, ενώ δύο ημέρες αργότερα δολοφονείται στις Πλάτρες ο Στέλιος Μαύρος.

27 Ιανουαρίου 1974

Κύπρος: Πεθαίνει μέσα στο σπίτι του Μάρκου Χριστοδουλίδη, όπου στεγάζεται το κρησφύγετό του, ο αρχηγός της ΕΟΚΑ Β' Γ. Γρίβας.

28 Ιανουαρίου 1974

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος με διάγγελμά του προς τον κυπριακό λαό, εξαίρει τη συμβολή του νεκρού στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα κατά των Άγγλων, κηρύσσει τριήμερο εθνικό πένθος, απελευθερώνει τα μέλη της ΕΟΚΑ Β' που κρατούνται στις φυλακές για τρομοκρατικές ενέργειες και αμνηστεύει όλους τους καταζητούμενους «*Ενωτικούς*» υπό τον όρο ότι θα παραδώσουν τον οπλισμό τους. Την ίδια ημέρα ο υπαρχηγός της οργάνωσης Γ. Καρούσος διατάσσει την αναστολή των δραστηριοτήτων της ΕΟΚΑ Β'. Ο Ιωαννίδης έξαλλος καλεί τον Καρούσο στην Αθήνα για διαβουλεύσεις.

¹ Θανάση Βέμπου, «Το Πνεύμα του Χρόνου», σελ. 604.

30 Ιανουαρίου 1974

Η «Επιτροπή Συντονισμού Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνος» (ΕΣΕΑ), δηλαδή ο πολιτικός βραχίονας της ΕΟΚΑ Β', αποφασίζει να γίνει η κηδεία του Γ. Γρίβα παρουσία των τριών καθαιρεμένων μητροπολιτών που αποπειράθηκαν να ανατρέψουν τον Μακάριο. Κατόπιν τούτου ο Μακάριος και όλη η κυπριακή κυβέρνηση απουσιάζει από την κηδεία του αρχηγού της οργάνωσης.

7 Φεβρουαρίου 1974

Η Χούντα επιδίδει στην Τουρκία ρηματική διακοίνωση, στην οποία μεταξύ άλλων τονίζει ότι «... η Ελλάδα έχει παραχωρήσει από το 1961 άδειες ερευνών πετρελαίου στο Αιγαίο στα ίδια μέρη του θαλάσσιου βυθού που απεικονίζονται στον χάρτη της τουρκικής Εφημερίδας της Κυβερνήσεως». Στην ίδια διακοίνωση τονίζεται ότι «το Διεθνές Δίκαιο δεν αφήνει καμιά αμφιβολία ως προς το ότι τόσο τα νησιά όσο και οποιοδήποτε τμήμα της ακτής έχουν το δικαίωμα να έχουν πλήρη περιοχή θαλάσσιου βυθού».

14 Φεβρουαρίου 1974

Μια φλόγα ύψους 30 μέτρων ξεπετάγεται από την κορυφή γεωτρύπανου ανοιχτά της Θάσου. Ο πρωθυπουργός Αδ. Ανδρουτσόπουλος δηλώνει ότι «προκύπτει η ύπαρξις σημαντικών στρωμάτων καλής ποιότητας πετρελαίου και μεγάλων ποσοτήτων φυσικών αερίων». Ο υπουργός βιομηχανίας Κων. Κυπραίος ανακοινώνει ότι τα ανακαλυφθέντα αποθέματα θα καλύπτουν το ένα τρίτο των αναγκών της χώρας σε πετρέλαιο για μια εικοσαετία τουλάχιστον, ενώ η αξιοποίηση έτερου κοιτάσματος φυσικού αερίου θα δίνει σημαντικές ποσότητες φυσικού αερίου επί μια δεκαετία για την κάλυψη αναγκών της χημικής βιομηχανίας.

19 Φεβρουαρίου 1974

Η Ασφάλεια Αθηνών καταφέρει στο ΚΚΕ το μεγαλύτερο πλήγμα των μεταπολεμικών δεκαετιών, συλλαμβάνοντας 37 ηγετικά στελέχη του. Στους συλληφθέντες περιλαμβάνονται όλα τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου που έχουν μόλις μπει στην Ελλάδα από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, δηλαδή οι Αντ. Αμπατιέλος, Ν. Καλούδης και Μίνα Γιάννου και μια σειρά μελών της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος που δρουν στο εσωτερικό όπως οι Κ. Κάπος, Γερ. Κοτροκόης, Ν. Κουτρούμπας και Γιάννης Παλαβός. Παράλληλα συλλαμβάνονται ηγετικά στελέχη της Κομμουνιστικής Νεολαίας (ΚΝΕ) μεταξύ των οποίων ο γραμματέας Δημ. Γόντικας και οι Θεοδ. Τζιαντζής, Νάντια Βαλαβάνη, Λάκης Στάθης κ.ά.

27 Φεβρουαρίου 1974

Η Τουρκία απαντά στη διακοίνωση της χούντας, τονίζοντας μεταξύ άλλων: «Μια γεωμορφολογική μελέτη του βυθού του Αιγαίου Πελάγους...αποδεικνύει την ύπαρξη τεράστιων υποθαλάσσιων αβαθών εκτάσεων...που αποτελούν τη φυσική προέκταση της χερσονήσου της Ανατολίας και συνεπώς την ηπειρωτική της υφαλοκρηπίδα, ενώ τα ελληνικά νησιά, τα οποία βρίσκονται πολύ κοντά στις τουρκικές ακτές, δεν έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα».

10 Απριλίου 1974

Η Τουρκία θέτει επίσημα θέμα υφαλοκρηπίδας.

25 Απριλίου 1974

Ο Μακάριος κηρύσσει εκτός νόμου την ΕΟΚΑ Β' τερματίζοντας το μονομερές «μορατόριουμ» και εντείνει τα εναντίον της αστυνομικά μέτρα.

3 Μαΐου 1974

Ο Μακάριος απευθύνει ύστατη προειδοποίηση στην Αθήνα για τον τερματισμό της υπονομευτικής δράσης της Εθνικής Φρουράς, επιδίδοντας μυστική επιστολή στον Έλληνα υπουργό Εξωτερικών, Σπύρο Ττενέ, με την οποία του απαριθμεί μια σειρά από κρούσματα ανάμιξης επώνυμων Ελλήνων αξιωματικών σε υπονομευτικές ενέργειες. Αν και ο υπουργός εξωτερικών εκφράζεται με αγανάκτηση ενώπιον του απεσταλμένου του Μακαρίου και υπόσχεται μέτρα για την ομαλοποίηση της κατάστασης, στην πράξη η μόνη απάντηση των Αθηνών είναι τα συνθήματα που γεμίζουν το επόμενο διήμερο τους τοίχους της ελληνικής πρωτεύουσας όπως: «Κάτω ο Ρασπούτιν», «Η Κύπρος είναι ελληνική», «Κάτω ο προδότης της Κύπρου».

6 Μαΐου 1974

Η Λευκωσία γίνεται το επίκεντρο του ενδιαφέροντος φιλοξενώντας την εξαιρετικής σπουδαιότητας συνάντηση των υπουργών εξωτερικών των δύο υπερδυνάμεων, Κίσινγκερ και Γκρομπίκο. Στο τραπέζι των συνομιλιών βρίσκονται το Μεσανατολικό, ο αφοπλισμός και η γενικότερη πορεία της ύφεσης.

29 Μαΐου 1974

Η Τουρκία αναγγέλλει σειсмоγραφικές έρευνες στην υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου με συνοδεία πολεμικών πλοίων. Το γεγονός θεωρείται πρόκληση από την ελληνική πλευρά.

Αρχές Ιουνίου 1974

Ο Μακάριος εγείρει για πρώτη φορά βέτο, σχετικά με την επιλογή 57 υποψήφιων δοκίμων της Εθνικής Φρουράς, επικαλούμενος την εμπλοκή τους σε υπονομευτικές ενέργειες.

1 Ιουνίου 1974

Ο Τούρκος υπουργός Άμυνας Χασάν Ισίκ δηλώνει: «Η Τουρκία ποτέ δεν θα επιτρέψει να γίνει το Αιγαίο μια ελληνική θάλασσα ούτε και σε άλλους να σφετεριστούν τα τουρκικά δικαιώματα στην περιοχή αυτή».

26 Ιουνίου 1974

Στη συνάντηση κορυφής του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες, ο Τούρκος πρωθυπουργός Μπουλέντ Ετζεβίτ προτείνει στον Έλληνα πρωθυπουργό Αδ. Ανδρουτσόπουλο τη συγκρότηση επιτροπής διαπραγματεύσεων, πέραν της σύμβασης της Γενεύης.

Ο Έλληνας πρωθυπουργός αντιπροτείνει συνέχιση του διαλόγου βάσει των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου και προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Το κλίμα επιβαρύνεται καθώς φαίνεται το χάσμα αντιλήψεων.

30 Ιουνίου 1974

Ο Τούρκος πρωθυπουργός Μπουλέντ Ετζεβίτ δηλώνει: «*Η άμυνα των νησιών του Αιγαίου θα πρέπει να αναληφθεί από κοινού από την Ελλάδα και την Τουρκία ως συμμάχων εντός του ΝΑΤΟ*».

2 Ιουλίου 1974

Ο Μακάριος στέλνει μια ιδιαίτερα σημαντική επιστολή στον πρόεδρο της Ελλάδος, στρατηγό Γκιζίκη, διευκρινίζοντας ότι «το περιεχόμενο της παρούσης δεν είναι απόρρητον». Μεταξύ άλλων τονίζονται τα εξής: «*Λυπούμαι να είπω κύριε Πρόεδρε, ότι η ρίζα του κακού είναι πολύ βαθιά και φθάνει μέχρις Αθηνών...Και δια να είμαι απολύτως σαφής, λέγω ότι στελέχη του στρατιωτικού καθεστώτος της Ελλάδος υποστηρίζουν και κατευθύνουν την δραστηριότητα της τρομοκρατικής οργάνωσης ΕΟΚΑ Β΄...Η Εθνική Φρουρά, ως έχει σήμερα η σύνθεσής της και η στελέχυσή της, εξετράπη του σκοπού της και κατέστη εκτροφεύον παρανόμων, κέντρον συνωμοσιών κατά του κράτους και πηγή τροφοδοσίας της ΕΟΚΑ Β΄...Δεν επιθυμώ την διακοπή της συνεργασίας μου μετά της Ελληνικής Κυβερνήσεως. Δέον όμως να ληφθή υπόψιν ότι δεν είμαι διορισμένος νομάρχης ή τοποτηρητής εν Κύπρω της Ελληνικής Κυβερνήσεως, αλλ' εκλεγμένος ηγέτης μεγάλου τμήματος του Ελληνισμού και απαιτώ ανάλογον προς εμέ συμπεριφοράν του Εθνικού Κέντρου*».

Αθήνα. Ο Ιωαννίδης και οι συν αυτώ παίρνουν την απόφαση να ανατρέψουν και να εξοντώσουν τον Μακάριο.

3 Ιουλίου 1974

Ο Μακάριος ζητεί την ανάκληση 650 Ελλαδιτών αξιωματικών από την Εθνική Φρουρά.

9 Ιουλίου 1974

Καταδικάζονται από το στρατοδικείο Ιωαννίνων 27 μέλη της οργάνωσης «*Άρης Βελουχιώτης*» σε ποινές φυλάκισης έως 10 χρόνια.

13 Ιουλίου 1974

Οργανώνεται με πομπώδη τρόπο στην Αθήνα σύσκεψη κορυφής υπό τον στρατηγό Γκιζίκη, με συμμετοχή του πρωθυπουργού Ανδρουτσόπουλου, του στρατηγού Μπονάνου, των αρχηγών και υπαρχηγών των τριών όπλων, των υπουργών Άμυνας και Εξωτερικών προκειμένου να δοθεί η επίσημη ελληνική απάντηση στην επιστολή Μακάριου.

15 Ιουλίου 1974

Το πρωί ο Μακάριος επιστρέφει από τη θερινή του κατοικία, στο όρος Τρόδος, στο προεδρικό μέγαρο. Νωρίτερα έχουν αποσυρθεί από τα στρατηγικής σημασίας σημεία της νήσου οι οπλισμένοι άνδρες του Εφεδρικού Σώματος και οι ένοπλοι εθελοντές της σοσιαλιστικής ΕΔΕΚ και του κομμουνιστικού ΑΚΕΛ, που εκτελούν περιπολίες προκειμένου να αποτρέψουν τυχόν πραξικόπημα. Στις 8.30π.μ. ο Μακάριος μετακινείται στην αίθουσα υποδοχής για να καλωσορίσει ομάδα παιδιών της Ελληνορθόδοξης Νεολαίας Καΐρου. Σε λίγα δευτερόλεπτα ακούγονται πυροβολισμοί οι οποίοι πυκνώνουν, για να ακολουθήσει σφοδρός βομβαρδισμός με ρουκέτες και όλμους. Μεγάλο μέρος του φλεγόμενου προεδρικού μεγάρου μετατρέπεται σε σωρό ερειπίων. ***Μονάδες της κυπριακής εθνοφρουράς και του ελληνικού στρατού*** που σταθμεύουν στη Κύπρο ***εκτελούν πραξικόπημα***, με εντολή του δικτάτορα Ιωαννίδη. Στις 10π.μ. η Αρχιεπισκοπή πέφτει στα χέρια των πραξικοπηματιών. Παράλληλα καταλαμβάνεται ο ραδιοφωνικός σταθμός της Λευκωσίας. Προς στιγμήν οι κινηματίες πιστεύουν ότι ο Αρχιεπίσκοπος είναι θαμμένος κάτω από τα ερείπια του προεδρικού μεγάρου. Ο Μακάριος όμως καταφέρνει και διαφεύγει τη στιγμή που σφίγγει ο κλοιός, από την όχθη ενός μικρού χειμάρρου, δίπλα στο μέγαρο, στο μετόχι της μονής Κύκκου και στη συνέχεια μέσω του όρου Τρόδος στην Πάφο. Στις 3.00π.μ. ένας μικρός ιδιωτικός ραδιοφωνικός σταθμός της Πάφου μεταδίδει ένα μήνυμα που μέσα σε λίγες ώρες κάνει το γύρο του κόσμου: «*Ελληνικό κυπριακό λαέ! Γνωρίμη είναι η φωνή που ακούεις. Γνωρίζεις ποιος σου μιλεί. Είμαι ο Μακάριος.... Δεν είμαι νεκρός..*». Στην Αθήνα η διάσωση του Αρχιεπισκόπου προκαλεί σάστισμα και εκνευρισμό. Στο μεταξύ ο επικεφαλής των κινηματιών ταξίαρχος Γεωργίτσος, ψάχνει αγωνιωδώς να εμφανίσει πρόεδρο της Κύπρου. Ανώτατοι δικαστικοί όπως οι Μιχ. Τριανταφυλλίδης, Λ. Χατζηλοΐζου και Τ. Χατζηαναστασίου, δεν ανευρίσκονται. Απελπισμένος ο Γεωργίτσος καταλήγει στον μοναδικό «*διαθέσιμο*» και ανυπόληπτο πρόσωπο, τον Νίκο Σαμψών, ο οποίος την επομένη ορίζει τα μέλη της κυβέρνησής του.

Το βράδυ της 15ης ο Τούρκος πρωθυπουργός Μπουλέντ Ετζεβίτ συγκαλεί το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας υπό τον πρόεδρο της Τουρκίας Κοροτούρκ. Στην ιστορική αυτή συνεδρίαση, ο Ετζεβίτ εισηγείται άμεση στρατιωτική επέμβαση στην Κύπρο. Παρά τις μικρές επιφυλάξεις το Συμβούλιο δέχεται την πρότασή του την οποία στη συνέχεια επικυρώνει το υπουργικό συμβούλιο. ***Η επιχείρηση «Αττίλας 1»***, όπως κωδικοποιείται, ορίζεται για το πρωί της 20ης Ιουλίου.

17 Ιουλίου 1974

Ο Άγγλος πρωθυπουργός Ουίλσον και ο υπουργός εξωτερικών Κάλαχαν καλούν στο Λονδίνο, Ελλάδα και Τουρκία σε κατεπείγουσες διαβουλεύσεις. Ο Ετζεβίτ δέχεται αμέσως. Η Αθήνα βρίσκεται σε αμηχανία. Στην αγγλική πρωτεύουσα ο Τούρκος πρωθυπουργός καλεί τους Άγγλους να εισβάλουν μαζί τους στην Κύπρο ως εγγυήτριες δυνάμεις. Οι Άγγλοι τα χάνουν και ανακοινώνουν στον Ετζεβίτ ότι βρίσκεται εν πτήση προς το Λονδίνο ο ειδικός απεσταλμένος του Κίσιγκερ, υφυπουργός εξωτερικών Τζόζεφ Σίσκο. Εκνευρισμένος ο Τούρκος πρωθυπουργός δηλώνει την αμετακίνητη απόφασή του να εισβάλει στο νησί και ότι θα δεχτεί τον Σίσκο στην τουρκική πρεσβεία.

Η Αθήνα πληροφορείται για αποβατικές προετοιμασίες της Τουρκίας στο λιμάνι της Μερσίνας αλλά δεν αντιδρά.

18 Ιουλίου 1974

Ο Σίσκο συναντά τον Ετζεβίτ στην τουρκική πρεσβεία στο Λονδίνο και μετά από συνομιλίες, αναλαμβάνει να μεταφέρει απλώς στην Αθήνα τους όρους της Άγκυρας.

Η Τουρκία δημοσιεύει στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 14949/1974) απόφαση και συνοδευτικό χάρτη για άδειες έρευνας πετρελαίου στο νότιο Αιγαίο, δυτικά των Δωδεκανήσων, σε περιοχές της υφαλοκρηπίδας των νησιών των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου.

19 Ιουλίου 1974

Συνέρχεται εκτάκτως στη Ν. Υόρκη το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ για να εξετάσει το Κυπριακό. Στις 3.30 το μεσημέρι εμφανίζεται καταχειροκροτούμενος ο Μακάριος, ο οποίος παίρνει το λόγο ως νόμιμος εκπρόσωπος της Κύπρου και στιγματίζει με τον πιο έντονο τρόπο το πραξικόπημα, ζητώντας τη διεθνή απομόνωση των κινηματιών.

Ο Ετζεβίτ επιστρέφει στην Άγκυρα και συσκέπτεται με τη στρατιωτική ηγεσία για την οριστικοποίηση του σχεδίου «Αττίλας 1».

Ο Τζόζεφ Σίσκο με τον βοηθό υπουργό άμυνας των ΗΠΑ, Ρόμπερτ Έλσγουορθ και τον πρεσβευτή στην Αθήνα, Χένρι Τάσκα συσκέπτονται με τον πρωθυπουργό Ανδρουσόπουλο και τον στρατηγό Μπονάνο. Κατόπιν συναντούν τον ισχυρό άνδρα του καθεστώτος, ταξίαρχο Ιωαννίδη, ο οποίος εκφράζει την πεποίθηση ότι οι Τούρκοι μπλοφάρουν, συμπληρώνοντας ότι, αν τελικά κάνουν απόβαση, η Ελλάδα θα κηρύξει πόλεμο.

Αργά το βράδυ ο Σίσκο φτάνει στην Άγκυρα και έχει άγονες συζητήσεις με τον Ετζεβίτ και τους συνεργάτες του. Τα τουρκικά πολεμικά σκάφη έχουν ήδη εγκαταλείψει το λιμάνι της Μερσίνας.

20 Ιουλίου 1974

5.00π.μ. Δύο κυπριακές торπιλάκατοι (από τις έξι που αποτελούν το κυπριακό ναυτικό και σταθμεύουν στο λιμάνι της Κυρήνειας) παίρνουν διαταγή να αποπλεύσουν και να αντιμετωπίσουν τον τουρκικό στόλο που βρίσκεται 10 μίλια από την ακτή εντός των κυπριακών χωρικών υδάτων. Λίγο μετά την έξοδο η торπιλάκατος T1 προσβάλεται από τουρκικό αεροσκάφος και τραυματίζονται 6 μέλη του πληρώματος. Με δυσκολία ο κυβερνήτης σηματοφόρος Ν. Βερύκιος κατορθώνει να προσαράξει το σκάφος και να σωθεί όλο το πλήρωμα. Ο κυβερνήτης της T3 Υποπλοίαρχος Ελ. Τσομάκης προσπαθεί με ελιγμούς να αποφύγει ζεύγος τουρκικών αεροσκαφών που την καταδιώκουν. Η άνιση αεροναυμαχία κρατάει 20 λεπτά. Η T3 κατορθώνει με δυσκολία να φτάσει σε απόσταση ενός μιλίου από τα τουρκικά αντιτορπιλικά πριν πληγεί καίρια με βροχή βλημάτων. Ο κυβερνήτης Ελ. Τσομάκης και ο Α' μηχανικός βρήσκουν ακαριαίο θάνατο. Σε λίγο το σκάφος βυθίζεται παίρνοντας στον υγρό τάφο όλο το πλήρωμα εκτός από τον Αρχικελευστή Δ. Μαγέτο που σώζεται κολυμπώντας σοβαρά τραυματισμένος μέχρι την ακτή

5.30π.μ. Οι κάτοικοι της Λευκωσίας ξυπνούν από έναν επίμονο βόμβο που γίνεται ολοένα και πιο δυνατός. Ο ουρανός της κυπριακής πρωτεύουσας γεμίζει από στρατιωτικά αεροπλάνα και αλεξιπτωτιστές, που πέφτουν κατά κύματα στο Μπογάζι. Σε λίγο ακούγονται οι πρώτοι πυροβολισμοί και βόμβες να πάλμ σκορπούν φωτιά και θάνατο στους σχηματισμούς της Εθνοφρουράς. Μια τεράστια πυρκαγιά φουντώνει στον Πενταδάκτυλο.

6.30π.μ. Η μικρή γραφική ακρογιαλιά στο Πέντε Μίλι, 10 χιλιόμετρα δυτικά της Κυρήνειας γεμίζει από τους σκοτεινούς όγκους των τουρκικών πολεμικών πλοίων. Τούρκοι βατραχάνθρωποι αναζητούν νάρκες και εχθρικούς σχηματισμούς. Μετά από λίγο δέχονται σποραδικά πυρά αυτομάτων όπλων. Το θωρηκτό «Τσασμάκ» απαντά με αλληπάλληλες ομοβροντίες. Ο πόλεμος έχει αρχίσει. Για να δικαιολογήσει η Τουρκία την παράνομη ενέργειά της επικαλείται: α) τη Συνθήκη Εγγυήσεως, β) το δικαίωμα της ατομικής αυτοάμυνας και γ) την υποχρέωσή της να παράσχει στους ομοεθνείς της Τουρκοκύπριους ανθρωπιστική βοήθεια.

Αθήνα 8.00π.μ. Ο ραδιοφωνικός σταθμός Αθηνών μεταδίδει την παρακάτω είδηση: «*Με την ανατροπή του Μακαρίου, έχει αποκατασταθεί η τάξη στην Κύπρο και η κατάσταση έχει ηρεμήσει. Δε γίνεται λόγος για ξένη επέμβαση...*». Την ίδια ώρα, οι πρώτοι καταπέλτες πέφτουν από τα τουρκικά αποβατικά σκάφη και οι Τούρκοι στρατιώτες ξεχύνονται στο νησί με την ιαχή «*Τζαφέρ*» (Νίκη). Ο Σίσκο επιστρέφει στην Αθήνα και συναντά τους Ιωαννίδη και Μπονάνο. Έξαλλος ο Ιωαννίδης ωρύεται: «Μας εξαπατήσατε. Εμείς θα κηρύξουμε τον πόλεμο στην Τουρκία». Στη συνέχεια συγκαλείται Πολεμικό Συμβούλιο το οποίο κηρύσσει γενική επιστράτευση και στέλνει στην Κύπρο τα υποβρύχια «*Νηρέυς*» και «*Γλαύκος*».

Αιγαίο 8.25π.μ. Τουρκικά αεροσκάφη εντοπίζονται κοντά στην Εύβοια. Η αποκάλυψη από τα ελληνικά ραντάρ γίνεται καθυστερημένα και τα ελληνικά αεροπλάνα αναχαιτίζουν τους Τούρκους κατά την επιστροφή τους πάνω από τη Χίο. Κατά την εμπλοκή σε εικονική αερομαχία τα ελληνικά αεροσκάφη αποκτούν το τακτικό πλεονέκτημα. Τις επόμενες ώρες μέχρι το απόγευμα ο αριθμός των τουρκικών παραβιάσεων πάνω από το Αιγαίο φτάνει τις 15.

Κυρήνεια 5.00μ.μ. Η τουρκική απόβαση αφήνει 6.000 στρατιώτες στο νησί. Τα πλοία αποχωρούν για τη Μερσίνα, προκειμένου να παραλάβουν το δεύτερο αποβατικό σώμα. Ουσιαστική αντίσταση δεν υπάρχει μέχρι τώρα από την ελληνοκυπριακή πλευρά, αν εξαιρέσει κανείς σποραδικά πυρά ελεύθερων σκοπευτών. Λίγο αργότερα ελληνικές και ελληνοκυπριακές δυνάμεις ανασυντάσσονται και αντεπιτίθενται στους Τούρκους αλεξιπτωτιστές στο τρίγωνο Κιόνελι-Λευκωσία-Μπογάζι και άλλες δυνάμεις κατευθύνονται εναντίον των αποβατικών στρατευμάτων στον Πενταδάκτυλο. Παράλληλα κυκλώνονται οι τουρκοί θύλακες στη Λεμεσό, τη Λάρνακα, την Αμμόχωστο και την Πάφο. Στον Άγ. Ιλαρίωνα μετά από σκληρή μάχη σκοτώνονται εκατοντάδες Τούρκοι, Τουρκοκύπριοι και Έλληνες.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, με το αριθ. 353 ψήφισμά του, καταδικάζει την εισβολή και ζητεί την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων.

21 Ιουλίου 1974

4.30π.μ. Σμήνη τουρκικών αεροπλάνων βομβαρδίζουν το νησί από την Κυρήνεια μέχρι τη Λευκωσία και από τη Μόρφου μέχρι την Αμμόχωστο. Το ελληνικό σύνταγμα αποδεκατίζεται και το τουρκικό προγεφύρωμα στο Πέντε Μίλι της Κυρήνειας ανακουφίζεται από την ελληνική πίεση. Στη Μερσίνα επιβιβάζονται νέες μονάδες με βαρύ οπλισμό, τεθωρακισμένα και άρματα μάχης.

Άγκυρα 6.20π.μ. Στο Τουρκικό Γενικό Επιτελείο φτάνει η (λανθασμένη) είδηση ότι ελληνική νηοπομπή κινείται από Ρόδο προς Κερύνεια.

Αθήνα 10.30π.μ. Οι αρχηγοί των τριών όπλων αναφέρουν ότι οι ένοπλες δυνάμεις δεν είναι έτοιμες για πόλεμο με την Τουρκία. Ο ναύαρχος Αραπάκης δίνει εντολή για επιστροφή των δύο υποβρυχίων.

Άγκυρα 1.00μ.μ. Ανήσυχος για το ενδεχόμενο πολέμου μεταξύ δύο μελών του ΝΑΤΟ, ο Κίσινγκερ τηλεφωνεί στον Ετζεβίτ και τον καλεί να δεχθεί κατάπαυση του πυρός.

Κύπρος 3.00μ.μ. Τα τουρκικά αντιτορπιλικά «Κοτζάτεπε» και «Αντάτεπε» και το θωρηκτό «Τσασμάκ» δέχονται πυρά από σμήνη τουρκικών αεροπλάνων που από λάθος πιστεύουν ότι πρόκειται για ελληνική νηοπομπή. Το «Κοτζάτεπε» βυθίζεται ενώ τα άλλα πλοία υφίστανται μεγάλες ζημιές.

Αθήνα 6.00μ.μ. Το Πολεμικό Συμβούλιο αποφασίζει την αποστολή στην Κύπρο της Α' Μοίρας Καταδρομών με μεταγωγικά αεροπλάνα *Noratlans* τα οποία λόγω σοβαρού ατυχήματος βρίσκονταν σε «μακρά απόθεση».

Σούδα 10μ.μ. Αρχίζει η αποστολή των αλεξιπτωτιστών στην Κύπρο με την κωδική ονομασία «ΝΙΚΗ» μετά από ελεπτεστάτη προετοιμασία και ενημέρωση. Δεκαπέντε από τα είκοσι προγραμματισμένα αεροπλάνα απογειώνονται κατευθυνόμενα στη Μεγαλόνησο, με σιγή ασυρμάτου, φώτα πλεύσης σβηστά, χωρίς φίλια υποστήριξη και σε ύψος που πλησιάζει τα 100 πόδια. Το 15ο μεταφέρει αγκομαχώντας τον οπλισμό των στρατιωτών. Δύο από τα μεταγωγικά (τα «Νίκη 13» και «Νίκη 14») χάνουν τον προσανατολισμό τους και επιστρέφουν.

Κύπρος 23.00μ.μ. Οι 31η, 32η, 33η και 34η Μοίρες Καταδρομών της Εθνικής Φρουράς επιτίθενται σε οχυρές τουρκικές θέσεις στο όρος Πενταδάκτυλος στην περιοχή της διάβασης Αγύρτας. Η 31η Μοίρα καταφέρνει και καταλαμβάνει τις κορυφές Κοτζάκαγια αιφνιδιάζοντας και συλλαμβάνοντας 40 περίπου Τούρκους στρατιώτες. Τουρκική αντεπίθεση από την νότια πλευρά του Πενταδάκτυλου δεν φέρνει κανένα αποτέλεσμα. Οι υπόλοιπες Μοίρες επιτίθενται στις θέσεις Άσπρη Μούρτη, Πετρομούθια και Αγύρτα χωρίς αποτέλεσμα. Την επομένη το πρωί όλες οι Μοίρες Καταδρομών παίρνουν διαταγή αναδίπλωσης για να ενισχύσουν την Εθνική Φρουρά εναντίον των αποβατικών τουρκικών δυνάμεων.

22 Ιουλίου 1974

1.30π.μ. Το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων πληροφορεί τις μονάδες πυροβολικού στην Κύπρο για δέσμευση των πυροβόλων ενόψει της άφιξης των μεταγωγικών αεροσκαφών από την Σούδα.

Αεροδρόμιο Λευκωσίας 2.00π.μ. Το πρώτο μεταγωγικό αεροσκάφος φτάνει στο αεροδρόμιο. Λίγο αργότερα το «Νίκη 4» την ώρα που στρίβει στην τελική ευθεία για τον διάδρομο προσγείωσης, δέχεται φίλιο βλήμα αντιαεροπορικού και πέφτει φλεγόμενο στο λόφο της Μακεδονίτισσας. Σκοτώνονται το τετραμελές πλήρωμά του και είκοσι εννέα καταδρομείς. Ο μοναδικός διασωθείς είναι ο καταδρομέας Θαν. Ζαφειρίου από την Θεσσαλονίκη. Ακολουθεί το «Νίκη 7» το οποίο βάλλεται από βλήματα αλλά στέκεται περισσότερο τυχερό. Φονεύονται δύο καταδρομείς και τραυματίζονται εννέα. Οι υπόλοιποι θα πολεμήσουν στην Κύπρο. Πριν γίνει αντιληπτή η καταστροφή και σταματήσουν τα πυρά, όλα σχεδόν τα αεροπλάνα δέχονται μεγάλο αριθμό βλημάτων ευτυχώς σε ακίνδυνα σημεία. Κατά τις 3.35π.μ. αφού αποβιβάζονται όλοι οι καταδρομείς με τον οπλισμό τους, τα αεροσκάφη παίρνουν το δρόμο της επιστροφής εκτός τριών (Νίκη 3, Νίκη 7 και Νίκη 12) τα οποία παραμένουν στο αεροδρόμιο λόγω βλαβών. Μέχρι της 7.00π.μ. τα μεταγωγικά προσγειώνονται με κατάκοπα πληρώματα στη Σούδα, το Ηράκλειο και τη Ρόδο.

Στις 5.00π.μ. ο ναύαρχος Αραπάκης αναλαμβάνει την ευθύνη να συμφωνήσει εκ μέρους της Ελλάδος την κατάπαυση του πυρός. Ο Κίσινγκερ τηλεφωνεί στον Ετζεβίτ και αποφασίζεται η κατάπαυση να ισχύσει από τις 5.00μ.μ.

Συγκροτείται σύσκεψη στο γραφείο του Προέδρου της Δημοκρατίας μετά την πληροφορία ότι στο Σουφλί του Έβρου ερρίφθησαν τέσσερα τουρκικά βλήματα. Ο υπουργός εξωτερικών δηλώνει στον Τούρκο πρεσβευτή ότι επανάληψη παρόμοιας ενέργειας θα τύχει ανάλογης απάντησης «άνευ οιασδήποτε προειδοποίησης».

Αιγαίο, μεσημέρι: **Ζευγάρι ελληνικών μαχητικών αεροσκαφών F-5A απογειώνεται από την Ν. Αγχίαλο για να αναχαιτίσει τουρκικά αεροπλάνα στο Β. Αιγαίο.** Ο Νο1 του σχηματισμού Θ. Σκαμπαρδώνης εμπλέκεται σε αερομαχία με ζεύγος τουρκικών F-102A νοτιοδυτικά της Λέσβου. Ο Νο2 του σχηματισμού Αρ. Δινούπουλος ακολουθεί από σχετικά μεγάλη απόσταση και σε μεγαλύτερο ύψος. Όταν αντιλαμβάνεται ένα από τα τουρκικά αεροσκάφη να εκτοξεύει βλήμα εναντίον του Θ. Σκαμπαρδώνη, παίρνει θέση πίσω από τον Τούρκο και με τη δεύτερη βολή βλήματος κατορθώνει να καταρρίψει το αεροπλάνο σκοτώνοντας τον χειριστή του. Ο δεύτερος Τούρκος χειριστής περιπλανιέται στο Αιγαίο σε κατάσταση πανικού και μετά από την εξάντληση των καυσίμων πραγματοποιεί αναγκαστική προσγείωση εντός του τουρκικού εδάφους. Το αεροπλάνο του καταστρέφεται ολοσχερώς και ο ίδιος τραυματίζεται βαριά με αποτέλεσμα να πεθάνει μετά από λίγο. Και οι δύο Έλληνες χειριστές επιστρέφουν σώοι στη βάση τους.

Ελλάδα 11.00π.μ. Τέσσερα νεοαποκτηθέντα μαχητικά *Phantom* απογειώνονται από την Ανδραβίδα για το αεροδρόμιο του Ηρακλείου Κρήτης με σκοπό τον ανεφοδιασμό τους και κατόπιν την προσβολή στόχων στην Κύπρο πριν τη κατάπαυση του πυρός. Κατά την προσγείωση στο Ηράκλειο, ένα αεροσκάφος παίρνει φωτιά και καταστρέφεται

ολοσχερώς. Οι χειριστές του σώζονται. Η επιχείρηση ματαιώνεται παρόλο που οι χειριστές των υπολοίπων αεροπλάνων αναφέρουν ετοιμότητα για απογείωση.

Κύπρος: Οι Τούρκοι αποβιβάζουν τανκς στην Κερύνεια, ρίχνουν αλεξιπτωτιστές στο βόρειο τμήμα του νησιού, στέλνουν νέα πλοία και προσγειώνουν αεροπλάνα με εφόδια στη θέση Αγύρτα. Η Κυρήνεια καταλαμβάνεται πριν την ισχύ της συμφωνίας κατάπαυσης του πυρός. Οι στρατιώτες του «Αττίλα» σφάζουν, βιάζουν, πυρπολούν και λεηλατούν στο διάβα τους.

23 Ιουλίου 1974

Κύπρος: Ο Νίκος Σαμψών παραδίδει την εξουσία στον πρόεδρο της Βουλής Γλαύκο Κληρίδη χωρίς να εγκαταλείψουν τις θέσεις τους τα υπόλοιπα μέλη της κυβέρνησης των πραξικοπηματιών.

Αθήνα: Ο Φ. Γκιζίκης καλεί σε σύσκεψη πολιτικούς για την αντιμετώπιση της κρίσης. Συμμετέχουν οι Παν. Κανελλόπουλος, Γ. Μαύρος, Ευ. Αβέρωφ, Σπ. Μαρκεζίνης, Στ. Στεφανόπουλος, Γ. Νόβας, Π. Γαρουφαλιάς και Ξ. Ζολώτας. Αποφασίζεται ο σχηματισμός κυβέρνησης Π. Κανελλόπουλου – Γ. Μαύρου. Ο Ευ. Αβέρωφ πείθει τον Γκιζίκη να κληθεί ο Κων. Καραμανλής ως ο μόνος κατάλληλος να αντιμετωπίσει την κρίση.

24 Ιουλίου 1974

Τα χαράματα ο Κων. Καραμανλής φθάνει στην Αθήνα προερχόμενος από το Παρίσι, με το ιδιωτικό αεροπλάνο του Γάλλου προέδρου Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν και γίνεται δεκτός από χιλιάδες λαού. Γνωρίζει καλά πόσο μικρή είναι η απόσταση ανάμεσα στο θρίαμβο και την πανωλεθρία σε στιγμές εθνικής κρίσης και πολιτικής θύελλας. Ορκίζεται πρωθυπουργός και σχηματίζει Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας, με αντιπρόεδρο και υπουργό εξωτερικών το Γ. Μαύρο, υπουργό Συντονισμού το Ξ. Ζολώτα, Εθνικής Άμυνας τον Ευ. Αβέρωφ, Δημόσιας Τάξης το Σόλωνα Γκίκα και Εσωτερικών το Γ. Ράλλη. Αποκλείονται ο Α. Παπανδρέου και τα κόμματα της Αριστεράς.

Τις πρώτες ημέρες η κυβέρνηση καλείται να αντιμετωπίσει τρία μεγάλα προβλήματα. Την κληρονομημένη από την Χούντα ηγεσία του στρατού, τον άμεσα διαγραφόμενο κίνδυνο νέων, βαρύτερων απωλειών σε εθνικό επίπεδο στην Κύπρο αλλά και στο Αιγαίο και τέλος το ενδεχόμενο να ξεφύγει ο έλεγχος των εξελίξεων από τον αστικό πολιτικό κόσμο.

25 Ιουλίου 1974

Γενεύη: Αρχίζουν συνομιλίες μεταξύ της Βρετανίας της Ελλάδας και της Τουρκίας. Ο Ετζεβίτ δίνει σαφέστερες οδηγίες στον υπουργό του Γκιουνές να διαπραγματευθεί «με το πιστόλι πάνω στο τραπέζι», θέτοντας τους Έλληνες προ του διλήμματος: Αποδοχή της ουσιαστικής διχοτόμησης της νήσου με τη μορφή της «διζωνικής ομοσπονδίας» ή νέα στρατιωτική εισβολή. Η αδιαλλαξία του Γκιουνές, σε συνδυασμό με τις διαρκείς παραβιάσεις της ανακωχής από την Τουρκία, απειλούν να τινάξουν τη διάσκεψη στον αέρα.

27 Ιουλίου 1974

Ενώ διαρκούν οι ειρηνευτικές συνομιλίες στην έδρα του ΟΗΕ, στη Γενεύη, η Τουρκία προετοιμάζει τον «Αττίλα 2». Τουρκικά αποβατικά σκάφη μεταφέρουν πολεμοφόδια, ανατολικά της Κερύνειας για την ενίσχυση του προγεφυρώματός τους, επεκτείνεται ο κατεχόμενος θύλακας με την κατάληψη των ελληνικών πόλεων Λάπηθου και Καραβά και κατασκευάζεται με πυρετώδεις ρυθμούς στρατιωτικό αεροδρόμιο στα κατεχόμενα.

30 Ιουλίου 1974

Έπειτα από παρασκηνακά διαβήματα του υπουργού εξωτερικών των ΗΠΑ Κίσινγκερ, ολοκληρώνεται η πρώτη φάση των διαπραγματεύσεων. Συμφωνείται από τους τρεις υπουργούς εξωτερικών Ελλάδας, Αγγλίας και Τουρκίας η κατάπαυση των συγκρούσεων, η μη επέκταση των κατεχομένων και η δημιουργία ζωνών προστασίας των ένθεν και ένθεν θυλάκων υπό την ευθύνη του ΟΗΕ. Οι «τρεις» επίσης κάνουν λόγο για αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων από την Κύπρο, πλην εκείνων που βρίσκονται εκεί βάσει διεθνών συμφωνιών και αναγγέλλουν νέο γύρο διαπραγματεύσεων για την επίλυση του συνταγματικού από την 8η Αυγούστου.

1 Αυγούστου 1974

Αθήνα: Επαναφέρεται σε ισχύ το Σύνταγμα του 1952, εκτός των διατάξεων που αφορούν τη μορφή του πολιτεύματος, η οποία θα κριθεί με δημοψήφισμα.

3 Αυγούστου 1974

Κύπρος: Ένα τουρκικό άρμα μάχης M47 και ένα άρμα μεταφοράς προσωπικού M113 καταλαμβάνονται και επανδρώνονται από τους Έλληνες στην περιοχή Αγριδάκι Λαπίθου.

6 Αυγούστου 1974

Η Τουρκία εκδίδει την NOTAM 714 (Notice to Airmen) με την οποία επεκτείνει μονομερώς προς τα δυτικά τα όρια του FIR Κωνσταντινούπολης μέσα στο χώρο ευθύνης του FIR Αθηνών, αναλαμβάνοντας τον έλεγχο του εναέριου χώρου πάνω από τα νησιά Σαμοθράκη, Λήμνο, Λέσβο, Αγ. Ευστράτιο, Ψαρά, Αντίψαρα, Χίο, Ικαρία και όλο το αρχιπέλαγος της Δωδεκανήσου. Η NOTAM ζητά από τα πολιτικά αεροσκάφη που περνούν από τα όρια που θέτει η Τουρκία στο μέσον σχεδόν του Αιγαίου να αναφέρουν τη θέση τους στις τουρκικές αρχές.

8 Αυγούστου 1974

Γενεύη: Αρχίζει ο δεύτερος γύρος των διαπραγματεύσεων, την ίδια ημέρα που στην Ουάσινγκτον παραιτείται ο πρόεδρος Νίξον και αναλαμβάνει ο άχρωμος Φόρντ, αφήνοντας το χειρισμό των καυτών εξωτερικών θεμάτων στα χέρια του μοιραίου Κίσινγκερ. Αυτή τη φορά συμμετέχουν στη διάσκεψη, ως εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων οι Κληρίδης και Ντενκτάς. Ευθύς εξαρχής οι Γκιουνές – Ντενκτάς απαιτούν δικοινοτική, διζωνική ομοσπονδία με το 34% του εδάφους, να σχηματίζει τον ανεξάρτητο τουρκοκυπριακό τομέα τη στιγμή που η τουρκοκυπριακή μειονότητα δεν

αντιπροσωπεύει παρά μόνο το 18% του πληθυσμού. Το χάσμα μεταξύ των δύο πλευρών προβάλλει αγεφύρωτο και οι συνομιλίες οδηγούνται σε κατάρρευση.

13 Αυγούστου 1974

Αθήνα, Άγκυρα και Λευκωσία βρίσκονται σε πολεμικό πυρετό καθώς η Τουρκία απειλεί ευθέως ότι σε ενδεχόμενη αποτυχία των συνομιλιών, θα κληθούν και πάλι να μιλήσουν τα όπλα. Η γαλλική εφημερίδα «Φιγκαρό» αποκαλύπτει ότι οι Τούρκοι έχουν συγκεντρώσει στο νησί 40.000 στρατιώτες, 300 άρματα μάχης και 1.000 οχήματα μεταφοράς προσωπικού. Στην Αθήνα ο Αβέρωφ στέλνει διαβήματα στους ξένους πρεσβευτές ενώ ο Κληρίδης ζητάει από τον Σοβιετικό πρεσβευτή «πάσαν δυνατήν βοήθειαν». Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ με μια αναίσχυντη ανακοίνωση τάσσεται «υπέρ ενός μεγαλύτερου βαθμού αυτονομίας της τουρκοκυπριακής κοινότητας». Ο Καραμανλής βλέποντας ότι οι διαπραγματεύσεις λειτουργούν ως μηχανισμός πιέσεων κατά της Ελλάδος ανακαλεί τον Γ. Μαύρο στην Αθήνα.

14 Αυγούστου 1974

3.30 χαράματα: Οι διαπραγματεύσεις στη Γενεύη καταλήγουν σε πλήρη αποτυχία. Μια ώρα αργότερα τουρκικά αεροπλάνα βομβαρδίζουν Λευκωσία, Αμμόχωστο και άλλα σημεία στην Κύπρο. **Αρχίζει ο «Αττίλας 2».** Άρματα μάχης και ισχυρές δυνάμεις πεζικού κινούνται προς Λευκωσία και Αμμόχωστο, στα ανατολικά και προς Λεύκα – Λιμνίτη, στα δυτικά. Στις 6 τα χαράματα συνεδριάζει το πολεμικό συμβούλιο στην Αθήνα υπό την προεδρία του Κων. Καραμανλή και διαπιστώνει την τραγική αδυναμία της Ελλάδος να συνδράμει στρατιωτικά την Κύπρο. Έτσι οι ελληνικές αντιδράσεις περιορίζονται στον διπλωματικό τομέα. Η Κύπρος καταδικασμένη πορεύεται το Γολγοθά της.

9.00π.μ.: Ο Κων. Καραμανλής αποσύρει την Ελλάδα από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Σύμφωνα με τον ίδιο είναι η μόνη ενέργεια η οποία πείθει τις ισχυρές δυνάμεις να δραστηριοποιηθούν και ταυτόχρονα ικανοποιεί το κοινό αίσθημα το οποίο είναι εξεγερμένο από τη στάση των συμμάχων. (Η αποχώρηση θα παίξει σημαντικό ρόλο στην επιβολή εμπάργκο όπλων από το νομοθετικό σώμα των ΗΠΑ κατά της Τουρκίας και θα δώσει τη δυνατότητα στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια να αποκαταστήσει την ισορροπία δυνάμεων στο Αιγαίο).

Μέχρι το βράδυ, η ελληνοκυπριακή αντίσταση ουσιαστικά καταρρέει και τα οχυρά εγκαταλείπονται πολλές φορές χωρίς καν να γίνει υποστολή της σημαίας ούτε μεταφορά ή τουλάχιστον καταστροφή του πολεμικού υλικού.

Δύο ημέρες αργότερα οι Τούρκοι σταματούν στη γραμμή του «Αττίλα 2», έχοντας καταλάβει το 40% του νησιού.

15 Αυγούστου 1974

Τα στρατεύματα του «Αττίλα» μπαίνουν στην Αμμόχωστο. Πανικόβλητοι οι κάτοικοι έχουν σπεύσει έγκαιρα να εγκαταλείψουν την πόλη, αναζητώντας καταφύγιο στην αγγλική βάση της Δεκέλειας, μεταφέροντας ό,τι μπορούν από την οικοσκευή τους με αυτοκίνητα, τρίκυκλα, βοϊδάμαξες ή γαϊδουράκια.

Το καταληφθέν από τους έλληνες τουρκικό άρμα μάχης με πλήρωμα τους Αν. Κριθάρη, Κουδουνά και Ν. Τούντα, εμπλέκεται σε αρματομαχία στην περιοχή κοντά στη Σκυλλούρα και έχοντας την τουρκική παραλλαγή καταφέρνει να καταστρέψει 7 τουρκικά άρματα. Αργά το βράδυ το καταληφθέν άρμα μαζί με το καταληφθέν άρμα μεταφοράς προσωπικού ανασυγκροτούνται κοντά στη Μόρφου χωρίς οι Τούρκοι να τα ανακαλύψουν. Την μεθεπομένη ημέρα τα πληρώματα συναντώνται με τα φίλια στρατεύματα.

16 Αυγούστου 1974

Ο «Αττίλας 2» ολοκληρώνεται με την κατάληψη της Μόρφου, ενώ η κυβέρνηση Κληρίδη μεταφέρεται πρόσκαιρα στη Λεμεσό, φοβούμενη ότι επίκειται κατάληψη της Λευκωσίας. Οι Τούρκοι όμως έχοντας πετύχει τους στρατιωτικούς τους σκοπούς, δέχονται κατάπαυση του πυρός στις 6 το απόγευμα. Η ολέθρια συγκομιδή της εισβολής περιλαμβάνει: 36.4% του κυπριακού εδάφους υπό τουρκική κατοχή, 2.000 Έλληνες και Ελληνοκύπριοι νεκροί, 1.619 αγνοούμενοι και 191.000 ξεριζωμένοι πρόσφυγες στις ελεύθερες περιοχές του νότου.

Το βράδυ ο Α. Παπανδρέου επιστρέφει στην Ελλάδα, μετά την αυτοεξορία του λόγω της δικτατορίας.

19 Αυγούστου 1974

Κατά τη διάρκεια ογκώδους αντιαμερικανικής διαδήλωσης στην Λευκωσία, πολιορκείται η αμερικανική πρεσβεία και δολοφονείται ο πρεσβευτής Ρότζερ Ντέιβις με την Κύπρια ιδιαιτέρα του.

20 Αυγούστου 1974

Δύο ελληνικά μαχητικά αεροσκάφη F-5A που απογειώνονται από το αεροδρόμιο του Ηρακλείου Κρήτης **εμπλέκονται σε αερομαχία με ισάριθμα αμερικανικά μαχητικά F-4J νοτίως της νήσου Μήλου** τα οποία προέρχονται από αεροπλανοφόρο που περιτολεί μεταξύ Ρόδου, Κρήτης, Κύπρου και νοτιανατολικού Αιγαίου. Για μεγάλο χρονικό διάστημα ο αρχηγός του ελληνικού σχηματισμού βρίσκεται σε θέση βολής πίσω από ένα αμερικάνικο μαχητικό και ζητά άδεια εκτόξευσης πυραύλων. Σε κάθε περίπτωση η απάντηση είναι αυστηρά αρνητική παρά το γεγονός ότι οι αμερικανοί δείχνουν καθαρά εχθρικές διαθέσεις.

3 Σεπτεμβρίου 1974

Ο Α. Παπανδρέου εξαγγέλλει την ίδρυση του *Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος (ΠΑΣΟΚ)*, δίνοντας στη δημοσιότητα τη **«Διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου»** στην οποία αναφέρεται ότι: **«Βασικός κυρίαρχος στόχος του Κινήματος είναι η δημιουργία πολιτείας απαλλαγμένης από ξένο έλεγχο ή επεμβάσεις, πολιτείας απαλλαγμένης από έλεγχο ή επιρροή της οικονομικής ολιγαρχίας, πολιτείας ταγμένης στην προστασία του έθνους και στην υπηρεσία του λαού».** Περιλαμβάνει επίσης δώδεκα συγκεκριμένους στόχους μεταξύ των οποίων: Κοινωνικοποίηση του χρηματοδοτικού συστήματος στο σύνολό του, των βασικών μονάδων παραγωγής, καθώς και του μεγάλου εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου. Περιφερειακά αποκεντρωμένο κοινωνικό προγραμματισμό της οικονομίας. Διοικητική

αποκέντρωση με ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Συστηματικό και προσδευτικό κλείσιμο του ανοίγματος ανάμεσα στα εισοδήματα. Κατάργηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης και δωρεάν υποχρεωτική εκπαίδευση για όλους ανεξαιρέτως τους Έλληνες. Δωρεάν ιατρική, φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη για όλους τους Έλληνες και κατάργηση των ιδιωτικών κλινικών. Προστασία του περιβάλλοντος.

13 Σεπτεμβρίου 1974

Η Ελλάδα αντιδρώντας στην έκδοση από την Τουρκία της **NOTAM 714**, **εκδίδει τη NOTAM 1157** με την οποία κηρύσσει το Αιγαίο «**Επικίνδυνη Περιοχή (Danger Area)**». Το αποτέλεσμα είναι να κλείσουν όλοι οι αεροδιάδρομοι που οδηγούν στην Τουρκία, μέσω Αιγαίου καθώς και τα αντίστοιχα τηλεπικοινωνιακά κυκλώματα και να αναγκάζονται τα αεροσκάφη με προορισμό την Τουρκία, να ακολουθούν αεροδιαδρόμους είτε μέσω Βουλγαρίας είτε μέσω Βορείου Αφρικής.

15 Σεπτεμβρίου 1974

Επανεκδίδεται η εφημερίδα Καθημερινή που είχε κλείσει την 21η Απριλίου.

20 Σεπτεμβρίου 1974

Ο Γ. Μαύρος γίνεται πρόεδρος της Ενώσεως Κέντρου.

23 Σεπτεμβρίου 1974

Νομιμοποιείται το ΚΚΕ με νομοθετικό διάταγμα της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας, ύστερα από 27 χρόνια συνεχούς παρανομίας. Κλείνει το στρατόπεδο εξορίστων της Γυάρου και αμνηστεύονται όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι. Τα κόμματα της Αριστεράς συγκροτούν κοινό εκλογικό σχήμα με την επωνυμία «Ενωμένη Αριστερά» χωρίς όμως να γεφυρώνεται το ρήγμα στις γραμμές του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος.

25 Σεπτεμβρίου 1974

Κυκλοφορεί το πρώτο νόμιμο φύλλο του *Ριζοσπάστη*.

29 Σεπτεμβρίου 1974

Ο Κων. Καραμανλής ιδρύει την «**Νέα Δημοκρατία**». Στόχοι του κόμματος όπως τους παρουσιάζει ο ιδρυτής του είναι μεταξύ άλλων: η ταύτιση του έθνους με το λαό, της πατρίδας με τους ανθρώπους της, της Πολιτείας με τους πολίτες της, της εθνικής ανεξαρτησίας με τη λαϊκή κυριαρχία, της προόδου με το κοινό αγαθό. Ο Κων. Καραμανλής προκηρύσσει ταυτόχρονα βουλευτικές εκλογές για τις 17 Νοεμβρίου και πολιτειακό δημοψήφισμα για τις 8 Δεκεμβρίου.

31 Οκτωβρίου 1974

Ο Κων. Καραμανλής πετυχαίνει θριαμβευτική εκλογική νίκη με ποσοστό ρεκόρ για τη μεταπολεμική Ελλάδα. Η «**Νέα Δημοκρατία**» καταλαμβάνει 220 έδρες (54,37%), ή Ένωσης Κέντρου 20,42% και το ΠΑΣΟΚ 13,58%. Το ΚΚΕ, νομιμοποιημένο συμμετέχει για πρώτη φορά σε εκλογές από το 1936 λαμβάνοντας 9,45%. Ο Α. Παπανδρέου, απογοητευμένος, σκέφτεται προς στιγμήν να συνεχίσει την ακαδημαϊκή του καριέρα στις ΗΠΑ.

29 Νοεμβρίου 1974

Ο Μακάριος φτάνει στην Αθήνα κατά την επιστροφή του στην Κύπρο, μετά την τουρκική εισβολή και τη σύλληψη των πραξικοπηματιών ανατροπέων του. Τον υποδέχεται ο πρωθυπουργός και σύσσωμη η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία της Ελλάδος.

7 Δεκεμβρίου 1974

Ο Μακάριος επιστρέφει στην Κύπρο και του επιφυλάσσεται μεγαλειώδης υποδοχή.

8 Δεκεμβρίου 1974

Πραγματοποιείται το πολιτειακό δημοψήφισμα. Το 69,20% του λαού τάσσεται υπέρ της Αβασίλευτης Δημοκρατίας.

10 Δεκεμβρίου 1974

Πραγματοποιείται διάσκεψη κορυφής της ΕΟΚ στο Παρίσι. Οι εννέα αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν για την εκλογή των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία, σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται από τις Συνθήκες της Ρώμης. Αποφασίζουν τη σύσταση του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης**. Από τώρα και στο εξής οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων θα συνέρχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τρεις φορές το χρόνο.

11 Δεκεμβρίου 1974

Ο στρατηγός Γκιζίκης παραιτείται από πρόεδρος της δημοκρατίας. Αναλαμβάνει ο Μιχαήλ Στασινόπουλος, από τους ελάχιστους ανώτατους δικαστικούς που είχαν αντιταχθεί στη Δικτατορία.

13 Δεκεμβρίου 1974

Ο Αν. Παπανδρέου απαντώντας στον Κων. Καραμανλή δηλώνει: «*Είπε η κυβέρνηση δια στόματος του πρωθυπουργού ότι η Ελλάς ανήκει στη Δύση. Θα μου επιτρέψετε να πω όχι. Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες*».

1975

- Καταβεβλημένος από το θάνατο του γιου του και με την υγεία του κλονισμένη ο Αρ. Ωνάσης ενεργοποιεί το άρθρο 25ο της σύμβασης με το Δημόσιο και μεταβιβάζει την εταιρεία της Ολυμπιακής στο κράτος. Στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου περιέρχονται μια επιχείρηση με δίκτυο 88.687χλμ. σε πέντε ηπείρους, ένας στόλος 28

σύγχρονων αεροσκαφών, τα μικρά αεροσκάφη και ελικόπτερα της αεροπλοΐας, μια άρτια οργανωμένη τεχνική βάση, ανεκτίμητη εταιρική φήμη και 7.411 εργαζόμενοι. Αργότερα στις 15 Μαρτίου ο Έλληνας μεγιστάνας πεθαίνει στο Παρίσι σε ηλικία 69 ετών. Μια ολόκληρη εποχή φτάνει στο τέλος της.

- Τα πρώτα τρόλεϊ χωρίς εισπράκτορα αρχίζουν να κυκλοφορούν δοκιμαστικά στους δρόμους της Αθήνας.
- Χωρίζουν επίσημα η Αλίκη Βουγιουκλάκη με τον Δημ. Παπαμιχαήλ.
- Ο Μάνος Χατζιδάκης γίνεται γενικός διευθυντής της ΕΡΤ μέχρι το 1981 και η προσοχή του στρέφεται από τη πρώτη στιγμή στο Γ' Πρόγραμμα. Η παρουσία του εκεί αποτελεί μέχρι σήμερα σημείο αναφοράς και ίσως η ποιοτικότερη περίοδος του ραδιοσταθμού.
- Αρχίζουν οι εργασίες συντήρησης και αναστήλωσης των μνημείων της Ακρόπολης.
- Η Αρχαιολογική Εταιρεία ξεκινά τη συστηματική ανασκαφή στη Ραμνούντα.
- Ιδρύονται στη Θεσσαλονίκη η Πινακοθήκη της *Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών* και οι γκαλερί *Πανσέλιнос*, *Αγκάθι* και *Συν*.
- Ο Διον. Σαββόπουλος κυκλοφορεί τον δίσκο του «*Δέκα χρόνια κομμάτια*».
- Γυρίζεται η ταινία «*Θίασος*» του Θόδωρου Αγγελόπουλου και καταχωρείται σαν μια από τις καλύτερες ταινίες στην ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου.
- Ο Θανάσης Ρεντζής γυρίζει την ταινία «*Βιο-γραφία*».
- Ο Γιάννης Σμαραγδής γυρίζει την ταινία «*Κελλί μηδέν*».
- Το Αμφι-Θέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου ανεβάζει στην πρώτη του παράσταση τον «*Ερωτόκριτο*» με τη Λήδα Τασοπούλου.
- Διδάσκονται στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου από το Θέατρο Τέχνης (για πρώτη φορά μη κρατικό Θέατρο), οι *Όρνιθες* του Αρισταφάνη σε μετάφραση διασκευή Β. Ρώτα, σκηνοθεσία Κ. Κουν, μουσική Μ. Χατζιδάκη, σκηνογραφία Γ. Τσαρούχη και χορογραφία Ζουζού Νικολούδη. Τον Ευελπίδη και Κινησία ερμηνεύει ο Γ. Μόρτζος,, τον Τροχίλο και Α' Αγγελιοφόρο ο Γ. Αρμένης, τον Επιτετραμένο ο Γ. Δεγαΐτης, τον Β' Αγγελιοφόρο ο Μ. Κουγιουμτζής, τη Βασιλεία η Ρένη Πιττακή κ.ά. Στο χορό των πουλιών συμμετέχουν οι Γ. Λαζάνης, Ν. Μαστοράκης, Σ. Κότσικας, Β. Παρθεσιάδου, Ελ. Σορόκου κ.ά.
- Τάσος Αθανασιάδης: *Οι φρουροί της Αχαΐας*.
- Άρης Αλεξάνδρου: *Το κιβώτιο*.
- Μένης Κουμανταρέας: *Βιοτεχνία υαλικών*.
- Πεθαίνει ο ηθοποιός Ορέστης Μακρής (γ. 1899).
- Πεθαίνει ο ποιητής, πεζογράφος, φωτογράφος και ψυχχαναλύτης Ανδρέας Εμπειρίκος (γ. 1901).
- Πεθαίνει ο ποιητής και πεζογράφος Νίκος Καββαδίας (γ. 1910).
- Πεθαίνει ο αρχαιολόγος και ακαδημαϊκός Σπύρος Μαρινάτος (γ. 1901).
- Πεθαίνει ο γλύπτης Κ. Πολυχρονόπουλος (γ. 1931).

8 Ιανουαρίου 1975

Ο υπουργός άμυνας Ευάγγελος Αβέρωφ στην τελετή ανάληψης των καθηκόντων του αρχηγού του Ναυτικού Σπ. Εγκολφόπουλου διακηρύσσει: «*Το Αιγαίο είναι δική μας θάλασσα και επιθετική θα είναι η στάση μας, αν χρειαστεί, και η νίκη θα είναι βεβαία*». Ο Τούρκος υπουργός άμυνας Ιλχαμί Σαντζάρ απαντά: «*Οι απειλές δεν πτοούν τους Τούρκους, που είναι αποφασισμένοι να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους, έχοντας τουλάχιστον όσα δικαιώματα έχουν και οι Έλληνες στο Αιγαίο*».

14 Ιανουαρίου 1975

Προφυλακίζονται οι κατηγορούμενοι για το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου.

27 Ιανουαρίου 1975

Ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής προτείνει την παραπομπή του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας των νησιών του Αιγαίου στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Η Τουρκία δέχεται καταρχήν την πρόταση αλλά τις επόμενες ημέρες η κατάσταση θερμαίνεται με τουρκικές παραβιάσεις στο Αιγαίο και βολές κατά ελληνικού αεροσκάφους. Η Ελλάδα διαμαρτύρεται στον ΟΗΕ και στον ICAO.

24 Φεβρουαρίου 1975

Αποκαλύπτεται στα σχέδια, πραξικόπημα αξιωματικών, οι περισσότεροι από τους οποίους είχαν δράσει στο πραξικόπημα κατά του Μακαρίου.

Μάρτιος 1975

Στο προσυνέδριο του ΠΑΣΟΚ χλευάζεται ένας από τους κορυφαίους αντιστασιακούς, ο Σάκης Καράγιωργας και το συνέδριο του κόμματος αναβάλλεται για δέκα χρόνια.

22 Μαρτίου 1975

Η Άγκυρα ζητά από το ΝΑΤΟ την εκχώρηση του επιχειρησιακού ελέγχου του Αιγαίου, επικαλούμενη το κενό λόγω αποχώρησης της Ελλάδος από την Ατλαντική Συμμαχία.

30 Μαρτίου 1975

Διενεργούνται δημοτικές εκλογές. Δήμαρχος Αθηναίων εκλέγεται ο υποστηριζόμενος από τα κόμματα της αντιπολίτευσης Ιωάννης Παπαθεοδώρου.

6 Απριλίου 1975

Διενεργείται ο δεύτερος γύρος των Δημοτικών Εκλογών. Δήμαρχος Πειραιώς εκλέγεται ο Τ. Βουλόδημος και Θεσσαλονίκης ο Μ. Παπαδόπουλος.

8 Απριλίου 1975

Η Τουρκία, με επιστολή του μονίμου αντιπροσώπου της στον ΟΗΕ προς τον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού, καταγγέλλει την παράνομη, όπως τη χαρακτηρίζει, δημιουργία μόνιμων στρατιωτικών εγκαταστάσεων στα νησιά του Αιγαίου. Ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Ελλάδος στον ΟΗΕ πρέσβης Γ. Παπούλιας απαντά ότι κανένα ελληνικό νησί δεν έχει οποιοδήποτε μέσο επιθέσεως κατά του τουρκικού εδάφους, υπογραμμίζοντας πως η Ελλάδα έχει μόνο τη δύναμη να υπερασπίσει οποιοδήποτε τμήμα του ηπειρωτικού ή νησιωτικού εδάφους της θα υφίστατο επίθεση.

22 Μαΐου 1975

Παραπέμπονται 24 πρωτεργάτες της δικτατορίας με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας και της στάσης.

Ιούνιος 1975

Αρχίζει η πρώτη φάση των διαπραγματεύσεων μεταξύ αντιπροσωπειών Ελλάδος και Τουρκίας μετά τις αμφισβητήσεις της Άγκυρας για την υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο.

6 Ιουνίου 1975

Ξεσπά κρίση στο ΠΑΣΟΚ. Ο Α. Παπανδρέου διαγράφει 11 στελέχη από το κόμμα τα οποία προέρχονται από την Δημοκρατική Άμυνα την οργάνωση που μαζί με το ΠΑΚ ίδρυσαν το ΠΑΣΟΚ. Μεταξύ αυτών είναι η Μελίνα Μερκούρη, η Αμαλία Φλέμιγκ και η ιδιαίτερα γραμματέας του Αν. Παπανδρέου, Αγγέλα Κοκκόλα.

7 Ιουνίου 1975

Ψηφίζεται το νέο Σύνταγμα στη Βουλή με τις 208 ψήφους των βουλευτών της Ν. Δημοκρατίας. Το νέο Σύνταγμα θεσπίζει ένα είδος προεδρευομένης δημοκρατίας με εκτεταμένες αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε ό,τι αφορά τη διάλυση της Βουλής και την κήρυξη κατάστασης εκτάκτου ανάγκης. Η αντιπολίτευση απέχει, διαφωνώντας για τις υπερεξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

12 Ιουνίου 1975

Ο Κων. Καραμανλής υποβάλλει επίσημα αίτηση εισδοχής της Ελλάδας στην ΕΟΚ.

19 Ιουνίου 1975

Ο ακαδημαϊκός Κων. Τσάτσος εκλέγεται από τη Βουλή Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η Ένωση Κέντρου και η ΕΔΑ προτείνουν τον Π. Κανελλόπουλο, ενώ το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ ψηφίζουν λευκό.

2 Ιουλίου 1975

Ο Άρειος Πάγος αποφαινεται ότι το αδίκημα της εσχάτης προδοσίας όσων συνέπραξαν στο πραξικόπημα της 21ης Απριλίου ήταν «στιγμασία». Απαλλάσσονται πάσης ευθύνης όσοι συνεργάστηκαν με τη Χούντα μετά την επικράτηση του πραξικοπήματος.

Ο Κων. Καραμανλής επισκέπεται επίσημα τη Σόφια και πραγματοποιούνται εποικοδομητικές συνομιλίες με τον πρόεδρο της Βουλγαρίας Τόντορ Ζίβκοφ στην πρώτη ελληνοβουλγαρική συνάντηση κορυφής μετά από ένα σχεδόν αιώνα.

21 Ιουλίου 1975

Εκδίδεται στις 21 Ιουλίου το πρώτο φύλλο της καθημερινής απογευματινής εφημερίδας «Ελευθεροτυπία».

22 Ιουλίου 1975

Υπογράφεται συνθήκη με την οποία συστήνεται στην ΕΟΚ το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Αποστολή του είναι ο έλεγχος της πιστής και χρηστής διαχείρισης των οικονομικών της Κοινότητας.

28 Ιουλίου 1975

Αρχίζει η δίκη των πραξικοπηματιών υπό την προεδρία του Ι. Ντεγιάννη.

23 Αυγούστου 1975

Λήγει η δίκη των πραξικοπηματιών και το πενταμελές εφετείο Αθηνών με πρόεδρο τον Ι. Ντεγιάννη εκδίδει την απόφασή του. Επιβάλλεται η θανατική ποινή στους Γ. Παπαδόπουλο, Ν. Μακαρέζο και Στ. Παττακό, η οποία με κυβερνητική απόφαση, μετατρέπεται σε ισόβια κάθειρξη. Σε ισόβια καταδικάζονται επίσης άλλοι 8 πραξικοπηματίες.

1 Σεπτεμβρίου 1975

Τούρκοι στήνουν τουρκική σημαία στα νησιά Στρογγύλη και Ρω, ενώ Τούρκος δημοσιογράφος με δυο συμπατριώτες του ψαράδες αποβιβάζονται για λίγο σε βραχονησίδα της Δωδεκανήσου. Η Ελλάδα κάνει διαβήματα προς την Άγκυρα. Οι ενέργειες περιορίζονται σε διπλωματικό επίπεδο και δεν υιοθετούνται από την τουρκική κυβέρνηση, αφήνοντας να εννοηθεί ότι πρόκειται για παρορμητικές συμπεριφορές ιδιωτών.

13 Σεπτεμβρίου 1975

Λήγει η δίκη των βασανιστών της Ελληνικής Στρατιωτικής Αστυνομίας (ΕΣΑ). Τρεις διοικητές του στρατοπέδου ΕΑΤ-ΕΣΑ καταδικάζονται σε μακροχρόνια φυλάκιση. Μικρότερες ποινές επιβάλλονται σε 13 αξιωματικούς και υπαξιωματικούς.

17 Σεπτεμβρίου 1975

Ο Γάλλος πρόεδρος Βαλερύ Ζισκάρ Ντ' Εστέν επισκέπτεται επίσημα την Ελλάδα.

23 Δεκεμβρίου 1975

Περίπου στις 22:30 το αυτοκίνητο του σταθμάρχη της CIA στην Αθήνα, Ρίτσαρντ Γουέλς, σταματά μπροστά στην κατοικία του στο Παλαιό Ψυχικό. Η σύζυγος και ο οδηγός του Γουέλς κατεβαίνουν από το όχημα. Αμέσως τρία άτομα προσεγγίζουν τον Αμερικανό και τον σκοτώνουν με τρεις πυροβολισμούς. Η πρωτοεμφανιζόμενη «Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη» στέλνει συνολικά τρεις προκηρύξεις, μία εξ αυτών στη γαλλική εφημερίδα *Liberation*, με τις οποίες αναλαμβάνει την ευθύνη του χτυπήματος. Καμία από τις προκηρύξεις δε δημοσιεύεται.

30 Δεκεμβρίου 1975

Λήγει η δίκη του Πολυτεχνείου. Καταδικάζονται σε ισόβια οι: Δ. Ιωαννίδης, Στ. Βαρνάβας και Ν. Ντερτιλής. Σε πολυετή κάθειρξη καταδικάζονται οι Γ. Παπαδόπουλος και Ν. Ζαγοριανάκος.

1976

- Συντρίβεται κοντά στα Σέρβια Κοζάνης αεροπλάνο της Ολυμπιακής αεροπορίας σκοτώνοντας τους 46 επιβάτες και το τετραμελές πλήρωμα. Η ορατότητα εκείνη τη στιγμή είναι πολύ χαμηλή.
- Καθιερώνονται τα βιβλιάρια υγείας για τα παιδιά.
- Ο 98χρονος Δημήτρης Ιορδανίδης γίνεται ο γηραιότερος άνθρωπος που συμμετέχει σε αγώνα Μαραθωνίου Δρόμου. Τερματίζει τη κλασική διαδρομή σε 7 ώρες και 33 λεπτά.
- Ο Καματερός κάθεται στο σκαμνί για το «νερό» του που υποτίθεται ότι θεραπεύει τον καρκίνο.
- Επιβάλλεται έκτακτη φορολογική εισφορά ύψους 10 δισεκατομμυρίων δραχμών στα μεγάλα εισοδήματα για τις ανάγκες της εθνικής άμυνας και εθνικοποιούνται το συγκρότημα Ανδρεάδη, οι αστικές συγκοινωνίες και τα διωλιστήρια Ασπροπύργου. Ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων χρεώνει στον Κων. Καραμανλή και στον υπουργό Συντονισμού Παν. Παπαληγούρα όψιμη ... «σοσιαλμανία».
- Ιδρύεται η «Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας, Οικισμού & Στέγασης» (ΔΕΠΟΣ) η οποία αρχίζει να δραστηριοποιείται στους τομείς επέκτασης ή ανάπλασης υφιστάμενων πόλεων (π.χ. περιοχή Καλαμίτσας στην Καβάλα, Αρκαδικό Χωριό στην Πελοπόννησο, Ν. Φιλαδέλφεια, Ταύρος, Καισαριανή και Πλάκα στο λεκανοπέδιο της Αθήνας, πάνω πόλη της Θεσσαλονίκης, μεσαιωνική πόλη Ρόδου, παλαιά πόλη Κέρκυρας κ.ά.)
- Με τον νόμο 309/1976 «Περί οργάνωσης και διοικήσεως της Γενικής Εκπαιδεύσεως» η κυβέρνηση Κων. Καραμανλή **επισημοποιεί τη χρήση της δημοτικής γλώσσας στην Εκπαίδευση**: «Γλώσσα διδασκαλίας, αντικείμενον διδασκαλίας και γλώσσα των διδακτικών βιβλίων εις όλες τας βαθμίδας της Γεν. Εκπαιδεύσεως είναι από του σχολικού έτους 1976-77 η Νεοελληνική. Ως Νεοελληνική γλώσσα νοείται η διαμορφωθείσα εις πανελλήνιον εκφραστικόν όργανον υπό του ελληνικού λαού και των δοκίμων συγγραφέων του έθνους Δημοτική, συντεταγμένη άνευ ιδιωτισμών και ακροτήτων». Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που πραγματοποιείται ακολουθεί τις γραμμές εκείνης του 1964. Θεσπίζεται εννεαετής υποχρεωτική εκπαίδευση και καταργείται η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο κείμενο, στο Γυμνάσιο.
- Ιδρύεται το Μουσείο Τηνίων Καλλιτεχνών Πύργου Τήνου.
- Ο Μάνος Χατζιδάκης γίνεται γενικός Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών μέχρι το 1982.
- Ιδρύεται η «Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης» στο κτίριο που λειτουργεί η «Επαγγελματική Σχολή Ορχηστρικής» της Κούλας Πράτσικα η οποία δωρίζει τη σχολή και τον εξοπλισμό της στο κράτος.
- Ο Παντελής Βούλγαρης γυρίζει την ταινία «*Happy Day*» όπου μετουσιώνει κινηματογραφικά τα βιώματά του στη Γυάρο. Τη μουσική της ταινίας υπογράφει ο Διον. Σαββόπουλος και αποσπά το πρώτο βραβείο το οποίο αρνείται να παραλάβει ο καλλιτέχνης διαμαρτυρόμενος για τον τρόπο της διαδικασίας απονομής. Τον ίδιο χρόνο ο Διον. Σαββόπουλος παρουσιάζει το έργο του «*Ο Αριστοφάνης που γύρισε από τα θυμαράκια*».
- Στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου διδάσκονται από το Θέατρο Τέχνης οι Πέρσαι του Αισχύλου σε μετάφραση Π. Μουλλά, σκηνοθεσία Κάρουλου Κουν, σκηνογραφία Γ. Τσαρούχη και μουσική Γ. Χρήστου. Το Ξέρξη ερμηνεύει ο Λεάνδρος Παναγιωτίδης, την Ατόσσα η Νέλλη Αγγελίδου, το Δαρείο ο Δημ. Χατζημάρκος και τον Αγγελιοφόρο ο Γ. Λαζάνης. Στο χορό των Περσών συμμετέχουν οι Γ. Δεγάιτης, Κ. Χαλκιάς, Δ. Κόμης, Γ. Χανδολιάς κ.ά.
- Το Θέατρο Τέχνης διδάσκει επίσης στο Θέατρο της Επιδαύρου τους *Αχαρνείς* του Αριστοφάνη σε μετάφραση Λ. Ζενάκου, σκηνοθεσία Κάρουλου Κουν, σκηνογραφία Διον. Φωτόπουλου και μουσική Χρ. Λεοντή. Το Δικαιόπολη ερμηνεύει ο Γ. Λαζάνης, Γ Δεγάιτης, τον Κήρυκα ο Στ. Κότσικας, τον Καταδότη ο Αντ. Θεοδωρακόπουλος, το Τελάλη ο Χ. Σώζος κ.ά.
- Εγκαινιάζεται το Θεατρικό Μουσείο που ιδρύεται από την Εταιρεία Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων.
- Στο Θέατρο Στοά ανεβαίνει το έργο του Γιώργου Διαλεγμένου «*Χάσαμε τη θεία στοπ*».
- Η Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ εκλέγεται πρώτη γυναίκα πρότανης του Πανεπιστημίου της Σορβόνης στην 700 χρόνων ιστορία του. Δημοσιεύει επίσης τα έργα της «*Βυζάντιο, η χώρα και τα εδάφη*», και «*Η Πολιτική Ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*».

- Ο εκδοτικός οίκος «Μέλισσα» εκδίδει την «Ιστορία της Νεοελληνικής ζωγραφικής (16ος – 20ος αιώνες)» και το «Λεξικό των Ελλήνων Ζωγράφων και Χαρακτών» του ιστορικού τέχνης Στ. Λυδάκη.
- Αλ. Ξύδης: *Προτάσεις για την ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*.
- Δημήτρης Χατζής: *Το διπλό βιβλίο*.
- Νάσος Βαγενάς: *Η συντεχνία*.
- Τόλης Καζαντζής: *Η παρέλαση*.
- Πεθαίνει ο ποιητής Γιώργος Θέμελης (γ. 1900).
- Πεθαίνει ο ηθοποιός, ποιητής και πεζογράφος Κώστας Μουσουρής (γ. 1903).
- Πεθαίνει ο ηθοποιός Χρήστος Τσαγανέας (γ. 1906).
- Πεθαίνει η πιανίστρια Τζίνα Μπαχάουερ (γ. 1910).

Ιανουάριος 1976

Συγκαλείται στην Αθήνα η πρώτη Διαβαλκανική Διάσκεψη Κορυφής για τη συνεργασία των χωρών σε τεχνικά και οικονομικά ζητήματα.

9 Φεβρουαρίου 1976

Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΟΚ κάνει αποδεκτή την αίτηση της Ελλάδας για πλήρη ένταξη.

13 Μαρτίου 1976

Η Ευρώπη δημιουργεί το πρώτο λογιστικό νόμισμά της. Το ονομάζει *ECU (Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα)* και δεν κυκλοφορεί στη φυσική του μορφή.

26 Μαρτίου 1976

Μονογραφείται στην Ουάσιγκτον η Αμερικανοτουρκική συμφωνία των βάσεων που προβλέπει παροχή στρατιωτικής βοήθειας προς την Τουρκία ύψους 1 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε 4 χρόνια.

15 Απριλίου 1976

Ο Κων. Καραμανλής απαντά στην Αμερικανοτουρκική συμφωνία των βάσεων με αντίστοιχη Ελληνοαμερικανική συμφωνία, η οποία δίνει σε 4 χρόνια 700 εκατομμύρια δολάρια στρατιωτική βοήθεια στην Ελλάδα, εισάγοντας την αναλογία 7:10.

1 Μαΐου 1976

Σκοτώνεται σε τροχαίο αυτοκινητιστικό δυστύχημα στη λεωφόρο Βουλιαγμένης Αττικής ο Αλέκος Παναγούλης.

25 Μαΐου 1976

Δεύτερη ημέρα της 48ωρης πανελλαδικής απεργίας για το νομοσχέδιο περί εργατικών οργανώσεων και οι αστυνομικοί εμποδίζουν τους διαδηλωτές απεργούς να φτάσουν στη Βουλή. Σε λίγο το κέντρο της Αθήνας μετατρέπεται σε πεδίο μάχης με αποτέλεσμα μια γυναίκα νεκρή, 70 τραυματίες και πάνω από 100 συλλήψεις.

Ιούνιος 1976

Τελειώνει η πρώτη φάση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των αντιπροσωπειών Ελλάδος και Τουρκίας για την υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο.

31 Ιουλίου 1976

Ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής με επιστολή του προς τον πρόεδρο της *Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (ΔΟΕ)* λόρδο Κιλάνιν, προτείνει τη μόνιμη τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα.

6 Αυγούστου 1976

Το τουρκικό ερευνητικό σκάφος *SISMIC 1* επισημαίνεται στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου, υπερκείμενο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, ερευνώντας για κοιτάσματα πετρελαίου. Οι Τούρκοι επιστήμονες δουλεύουν για 4 ώρες βυθίζοντας στη θάλασσα διάφορα όργανα και καλώδια.

7 Αυγούστου 1976

Ο Έλληνας πρωθυπουργός συγκαλεί την κυβερνητική επιτροπή και δια του πρεσβευτή Δ. Κοσμαδόπουλου δίδει διακοίνωση διαμαρτυρίας στο τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών εκθέτοντας την κατάσταση, δηλώνοντας ότι το τμήμα αυτό της υφαλοκρηπίδας ανήκει στην Ελλάδα και ζητώντας από την τουρκική κυβέρνηση να λάβει κάθε πρόσφορο μέτρο ώστε να μην επαναληφθεί παρόμοια πράξη στο μέλλον.

8 Αυγούστου 1976

Η Τουρκία απαντά στη διακοίνωση διαμαρτυρίας της Ελλάδας τη στιγμή που το *SISMIC 1* συνεχίζει τις έρευνες ανοιχτά της Μυτιλήνης: «Εφόσον η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδος του Αιγαίου μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδος δεν συνετελέσθη, η πρόσφατος ελληνική απόπειρα, όπως ωρισμένοι περιοχαί, πέραν των χωρικών υδάτων, εις το Αιγαίον, χαρακτηρισθούν ως «ελληνική υφαλοκρηπίς», αντίκειται εις τους κανόνες και τας αρχάς του Διεθνούς Δικαίου. Κατά συνέπειαν, ο ελληνικός ισχυρισμός περί παραβιάσεως των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων είναι τελείως αστήρικτος».

9 Αυγούστου 1976

Το τουρκικό ερευνητικό σκάφος *SISMIC 1* συνεχίζει τις έρευνες στο Αιγαίο. Στις 8.30π.μ. ελληνικό περιπολικό της ακτοφυλακής πλησιάζει με ταχύτητα το *SISMIC* και αφού σχηματίζει μπροστά του ένα μεγάλο S απομακρύνεται. Αργότερα ένα αναγνωριστικό αεροσκάφος ρίχνει δυο κόκκινες σημαδούρες, σε απόσταση περίπου δύο μιλίων. Ο

πλοίαρχος επικοινωνεί με την Άγκυρα για τη σημασία αυτής της κίνησης και πληροφορείται ότι η Ελλάδα γνωστοποιεί με αυτόν τον τρόπο ότι πιθανή πλεύση του πλοίου πέρα από τις σηματοδότες θα σημάνει βύθισή του. Καθώς το SISMIC συνεχίζει το δρόμο του μια ελληνική τορπιλάκατος πλέει δίπλα του και γρήγορα καταπλέει ένα τουρκικό ναρκαλιευτικό. Αργότερα παρουσιάζονται στον ουρανό ελληνικά αναγνωριστικά αεροσκάφη τα οποία πετούν χαμηλά πάνω από το πλοίο. Στις 18.30 φθάνουν τουρκικά αεριωθούμενα τα οποία σχηματίζουν προφυλακτικό ιστό γύρω από το SISMIC.

Η ελληνική κυβέρνηση προσφεύγει στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ζητώντας από τα δύο όργανα τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Ο Κων. Καραμανλής προειδοποιεί τους Αμερικανούς ότι η κρίση δεν θα μείνει στο επίπεδο των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Η Άγκυρα ανακαλεί το σκάφος της στη Σμύρνη όπου γίνεται δεκτό με ενθουσιασμό από χιλιάδες Τούρκους.

25 Αυγούστου 1976

Το Συμβούλιο Ασφαλείας απορρίπτει το ελληνικό αίτημα και καλεί τα δύο μέρη να επαναλάβουν απευθείας διαπραγματεύσεις.

31 Αυγούστου 1976

Το τουρκικό ερευνητικό σκάφος ξαναβγαίνει στο Αιγαίο συνεχίζοντας για 3 εβδομάδες το ερευνητικό του πρόγραμμα χωρίς να θίξει την ελληνική υφαλοκρηπίδα.

11 Σεπτεμβρίου 1976

Η Ελληνική κυβέρνηση δηλώνει ότι δεν αντιτίθεται σε μια από κοινού εκμετάλλευση των υποθαλάσσιων πόρων υπό την προϋπόθεση ότι θα οριοθετηθεί η υφαλοκρηπίδα.

11 Νοεμβρίου 1976

Υπογράφεται το **Πρακτικό της Βέρνης** μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας που αφορά στο διαδικαστικό πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την αναζήτηση κάποιας λύσης, αποδεκτής και από τα δύο μέρη, στο πρόβλημα της υφαλοκρηπίδας των νήσων του Ανατ. Αιγαίου.

14 Δεκεμβρίου 1976

Ένας άνδρας και μία γυναίκα προσεγγίζουν τον απότακτο, λόγω της δράσης του κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, αστυνομικό Ευάγγελο Μάλλιο και τον πυροβολούν. Ο Μάλλιος πεθαίνει λίγο αργότερα στο νοσοκομείο. Μία νέα προκήρυξη φτάνει στα γραφεία της *Liberation* και αυτή τη φορά δημοσιεύεται. Το ίδιο πράττουν δύο αθηναϊκές εφημερίδες.

1977

- Αποκαλύπτεται στην Βεργίνα από τον καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικο ο βασιλικός τάφος ο οποίος σχεδόν αμέσως αποδίδεται στον Φίλιππο Β'. Η απόδοση αυτή αμφισβητείται μέχρι σήμερα με σοβαρά επιχειρήματα από μερίδα της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας. Ο Κων. Καραμανλής παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την πορεία των ανασκαφών, διαβλέποντας ότι τα ευρήματα που πιστοποιούν την ύπαρξη ενός ιδιαίτερα ανεπτυγμένου πολιτισμού είναι η απάντηση στους διάφορους που προσπαθούν κατά καιρούς να αμφισβητήσουν την ελληνική προέλευση του μακεδονικού πολιτισμού.
- Ιδρύεται το Μουσείο Γιώργου Γουναρόπουλου στον Δήμο Ζωγράφου.
- Ο Δ. Μυταράς εκλέγεται καθηγητής ζωγραφικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.
- Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος γυρίζει την ταινία «Οι κυνηγοί» και κλείνει την τριλογία του πάνω στην ελληνική πολιτική ιστορία.
- Ο Παύλος Τάσιος γυρίζει την ταινία «Το βαρύ πεπόνι».
- Γυρίζεται η ταινία της Φρίντας Λιάππα «Μια ζωή σε θυμάμαι να φεύγεις».
- Στη Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου ανεβαίνει το έργο «Το παιχνίδι και Μια τύψη» της Κωστούλας Μητροπούλου.
- Νίκος Κάσδαγλης: *Μυθολογία*.
- Πεθαίνει ο κινηματογραφικός παραγωγός Φιλοποίμην Φίνος (γ. 1908), ιδρυτής της «Φίνος Φιλμς».
- Πεθαίνει η μεγάλη Ελληνίδα σοπράνο Μαρία Κάλλας (γ. 1923).
- Πεθαίνει ο ποιητής και θεατράνθρωπος Βασίλης Ρώτας (γ. 1889).
- Πεθαίνει ο λογοτέχνης Μενέλαος Λουντέμης (γ. 1912).
- Πεθαίνει ο ρεμπέτης Στελλάκης Περπινιάδης (γ. 1899).

27 Ιανουαρίου 1977

Πραγματοποιείται συνάντηση κορυφής Μακαρίου – Ντενκτάς η οποία καταλήγει σε ναυάγιο.

1 Φεβρουαρίου 1977

Εφαρμόζεται η εγκύκλιος, σύμφωνα με την οποία όλα τα δημόσια έγγραφα στην Ελλάδα θα συντάσσονται πλέον στη Δημοτική.

12 Φεβρουαρίου 1977

Υπό την προεδρία του Γ.Γ. του ΟΗΕ Κουρτ Βαλντχάιμ πραγματοποιείται νέα συνάντηση Μακαρίου – Ντενκτάς.

28 Μαρτίου 1977

Η Πορτογαλία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΟΚ.

28 Ιουλίου 1977

Η σειρά της Ισπανίας να υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΟΚ.

3 Αυγούστου 1977

Πεθαίνει ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος. Το πένθος είναι βαρύτατο σε Κύπρο και Ελλάδα.

3 Σεπτεμβρίου 1977

Ο Σπ. Κυπριανού διαδέχεται τον Μακάριο ο οποίος εκλέγεται χωρίς αντίπαλο, μέχρι το τέλος της θητείας του αποδημήσαντος.

19 Σεπτεμβρίου 1977

Διαλύεται η Βουλή και προκηρύσσονται πρόωρες εκλογές.

3 Οκτωβρίου 1977

Αεροσκάφος της Πολεμικής Αεροπορίας F-4E με κυβερνήτη τον Σμηναγό (!) Σ. Γιαννικάκη και συγκυβερνήτη τον ανθυποσμηναγό (!) Π. Πετρούτσο, **χάνεται στη θαλάσσια περιοχή βορειοανατολικά της Σκύρου**. Το λυτό ανακοινωθέν του ΓΕΑ αναφέρει ότι «εκτελούσε διατεταγμένη πτήση». Από ανεπίσημες όμως πληροφορίες το F-4E εκτέλεσε διαδικασία αναγνώρισης «αγνώστου» αεροπλάνου εντός των ορίων του FIR Αθηνών. Επρόκειτο για αεροπλάνο ανθυποβρυχιακού πολέμου του αμερικανικού ναυτικού S-3A Viking το οποίο απονηώθηκε από το αεροπλανοφόρο USS Saratoga που έπλεε στην Ανατολική Μεσόγειο. Το ελληνικό αεροσκάφος προσπάθησε να καταγράψει τον αριθμό ουράς του αμερικανικού, ο πιλότος όμως του Viking βύθισε απότομα σε μικρό ύψος και λίγο μετά ανέπτυξε αερόφρενα με σκοπό να αναγκάσει τους Έλληνες να προσπεράσουν. Το Phantom αντέδρασε με τον ίδιο τρόπο αλλά έχασε τη στήριξή του και κατέπεσε στη θάλασσα.

Νοέμβριος 1977

Αρχίζει η δεύτερη φάση των διαπραγματεύσεων Ελλάδος και Τουρκίας για την υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο. Οι θέσεις που παρουσιάζουν οι δυο πλευρές έχουν ως εξής:

Η Αθήνα υποστηρίζει ότι:

α) τα νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα, β) το όριο της υφαλοκρηπίδας βρίσκεται ανατολικά των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου και γ) υπάρχει συνέχεια και ενότητα μεταξύ του ηπειρωτικού και του νησιωτικού εδάφους της χώρας (άρα τα ελληνικά νησιά δεν είναι δυνατόν να εγκλωβιστούν από την τουρκική υφαλοκρηπίδα).

Η Άγκυρα υποστηρίζει ότι:

α) η υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου μέχρι την «τάφρο της Ανατολίας» είναι η φυσική προέκταση του ηπειρωτικού τουρκικού εδάφους μέσα και κάτω από την θάλασσα, β) τα ελληνικά νησιά δεν έχουν ίδια υφαλοκρηπίδα, αλλά επικάθονται στην προέκταση της τουρκικής, γ) η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας είναι δυνατή μόνο σύμφωνα με γεωλογικά κριτήρια, ουσιαστικά δε στοιχείο της αποτελούν οι ζώνες ασυνέχειας του βυθού του Αιγαίου (η τάφρος της Ανατολίας διέρχεται από το μέσο περίπου του βυθού του Αιγαίου), δ) ενδεχόμενη επέκταση εύρους χωρικών υδάτων της Ελλάδος ή μία οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας των νήσων του Αιγαίου θα ανέτρεπε την ισορροπία στη θάλασσα αυτή, όπως έχει διαμορφωθεί από τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923 και ε) προϋπόθεση υποβολής της διαφοράς στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης αποτελεί η συμφωνία για μη επέκταση των χωρικών υδάτων στο Αιγαίο πέρα από τα 6 ναυτικά μίλια.

20 Νοεμβρίου 1977

Βουλευτικές εκλογές. Η ΝΔ πετυχαίνει νίκη με 41,84% σημειώνοντας απώλεια δώδεκα ποσοστιαίων μονάδων μέσα σε λιγότερο από τρία χρόνια. Η Ένωση Κέντρου συγκεντρώνει μόλις το 11,95% των ψήφων και το ΠΑΣΟΚ αναδεικνύεται σε αξιωματική αντιπολίτευση, λαμβάνοντας 25,34% και 93 έδρες. Στον χώρο της Αριστεράς, ηγεμονική δύναμη αναδεικνύεται το ΚΚΕ του Χαρ. Φλωράκη, ενώ η συμμαχία (με κορμό το ΚΚΕ Εσωτερικού) φτάνει μόλις το 2,72%.

29 Νοεμβρίου 1977

Ο Γ. Μαύρος παραιτείται από την ηγεσία της ΕΔΗΚ.

2 Δεκεμβρίου 1977

Ο Ιωάννης Ζίγδης αναλαμβάνει νέος πρόεδρος της ΕΔΗΚ.

1978

- Οι αμβλώσεις νομιμοποιούνται υπό προϋποθέσεις.
- Απαγορεύονται με νόμο οι διαφημίσεις τσιγάρων στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση.
- Ισχυρός σεισμός 6,5 Ρίχτερ στη Θεσσαλονίκη έχει σαν αποτέλεσμα 35 νεκρούς.
- Ο «Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων» μετονομάζεται σε «Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών».
- Εκπονείται μελέτη από πολυμελή ομάδα υπό τον αρχιτέκτονα Διονύση Ζήβα για την ανάπλαση της Πλάκας στην Αθήνα.

- Ιδρύεται η *Δημοτική Πινακοθήκη της Κέρκυρας*.
- Ο Διονύσης Σαββόπουλος βρίσκεται πίσω από την παραγωγή του δίσκου «*Η εκδίκηση της γυφτιάς*» των Νίκου Ξυδάκη – Μανώλη Ρασούλη, με βασικό ερμηνευτή τον Νίκο Παπάζογλου.
- Γυρίζεται η ταινία «*1922*» από τον Νίκο Κούνδουρο.
- Ο Νίκος Παναγιωτόπουλος γυρίζει την ταινία «*Οι τεμπέληδες της εύφορης κοιλάδας*».
- Γυρίζεται η ταινία «*Δυο φεγγάρια τον Αύγουστο*» από τον Κώστα Φέρρη.
- Γυρίζεται η ταινία του Ζυλ Ντασέν «*A Dream of Passion*» με την Μελίνα Μερκούρη.
- Μένης Κουμανταρέας: *Η κυρία Κούλα*.
- Γεννιέται στη Λευκωσία ο τραγουδιστής και συνθέτης Μιχάλης Χατζηγιάννης.
- Πεθαίνει η μεγάλη ηθοποιός του θεάτρου Κυβέλη (γ. 1888).
- Πεθαίνει η τραγουδίστρια της νίκης του 1940 Σοφιά Βέμπο (γ. 1910).
- Πεθαίνει ηθοποιός ο Φραγκίσκος Μανέλης (γ. 1909).
- Πεθαίνει ο ηθοποιός Λαυρέντης Διανέλος (γ. 1911).
- Πεθαίνει ο δημοσιογράφος και θεατρικός συγγραφέας Κώστας Πρετεντέρης (γ. 1926).

13 Φεβρουαρίου 1978

Καταλήγουν σε ναυάγιο οι συνομιλίες της Ελλάδας με την Τουρκία για την υφαλοκρηπίδα.

10 Μαρτίου 1978

Αποβαίνουν άκαρπες οι συνομιλίες Καραμανλή – Ετσεβίτ.

4 Μαΐου 1978

Απονέμεται στον Κων. Καραμανλή στο Δημαρχείο του Άαχεν της Δυτ. Γερμανίας, το βραβείο «*Καρλομάγνος*» για το ρόλο και τη συνεισφορά του στην ενοποίηση της Ευρώπης. Απαντώντας ο πρωθυπουργός της Ελλάδος δηλώνει: «*Μπορεί η συμβολή μου στην ιδέα της ενώσεως της Ευρώπης να μην υπήρξε μεγάλη, υπήρξε όμως και είναι μεγάλη και σταθερή η πίστη μου εις το μέλλον της Ευρώπης ...*».

13 Μαΐου 1978

Καθιερώνεται η 35ετία για όλους τους εργαζόμενους με πλήρη σύνταξη στα 58 χρόνια.

18 Μαΐου 1978

Η ελληνική κυβέρνηση αρνείται να οργανώσει δημοψήφισμα για την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ.

20 Μαΐου 1978

Προσχωρούν στη ΝΔ ο Αθ. Κανελλόπουλος και οι Κ. Μητσοτάκης και Παύλος Βαρδινογιάννης, που είχαν εκλεγεί με το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Ο Κ. Μητσοτάκης αναλαμβάνει το υπουργείο Συντονισμού και ο Αθ. Κανελλόπουλος το υπουργείο Οικονομικών.

7 Ιουλίου 1978

Στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΟΚ στη Βρέμη, προτείνεται η ενίσχυση της νομισματικής συνεργασίας με τη δημιουργία του *Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ)*.

22 Οκτωβρίου 1978

Διενεργούνται δημοτικές εκλογές. Στην Αθήνα τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη εκλέγονται υποψήφιοι υποστηριζόμενοι από τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

12 Δεκεμβρίου 1978

Στην κορύφωση των διαβουλεύσεων για την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, ο πρωθυπουργός με προσωπική επιστολή προς τους ηγέτες των χωρών – μελών, παίζει καθοριστικό ρόλο στην υπερκέρταση των δυσχερειών και στην εξασφάλιση καλύτερων όρων για την ένταξη.

15 Δεκεμβρίου 1978

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης με νέα του απόφαση κρίνει εαυτόν αναρμόδιο να εξετάσει την προσφυγή της Ελλάδας για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας των νησιών του Αιγαίου.

21 Δεκεμβρίου 1978

Έπειτα από μαραθώνιες συζητήσεις η ελληνική και η κοινοτική πλευρά καταλήγουν σε συμφωνία στα επίμαχα ζητήματα τα σχετικά με την προσχώρηση της Ελλάδας στην ΕΟΚ.

1979

- Εγκρίνεται σχέδιο των Γερμανών για την κατασκευή του Ολυμπιακού σταδίου στην Καλογρέζα.
- Καθιερώνεται η εκ περιτροπής κυκλοφορία των οχημάτων στο κέντρο της Αθήνας.
- Ο Αναστάσιος Ορλάνδος πραγματοποιεί νέες ανασκαφές στη Μεσσήνη.
- Ιδρύεται το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Άνδρου – *Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή*.
- Με τη φροντίδα του Μάνου Χατζιδάκη αρχίζουν οι Μουσικές Γιορτές των Ανωγείων στη Κρήτη που περιλαμβάνουν τοπικούς λαϊκούς χορούς και τραγούδια.

- Ο Θάνος Μικρούτσικος ολοκληρώνει το μουσικό έργο του «Σταυρός του Νότου».
- Ο Διον. Σαββόπουλος κυκλοφορεί το δίσκο του «Ρεζέρβα».
- Ο Γ. Μαρκόπουλος κυκλοφορεί το δίσκο «Σεργιάνι στον κόσμο».
- Ο Γ. Πανουσόπουλος γυρίζει την ταινία «Ταξίδι του μέλιτος».
- Γυρίζεται η ταινία «Περιπλάνηση» του Χριστόφορου Χριστοφί.
- Ο Νίκος Ζερβός γυρίζει την ταινία «Εξόριστος στη κεντρική λεωφόρο».
- Γυρίζεται η ταινία «Ανατολική περιφέρεια» του Βασίλη Βαφέα.
- Γυρίζεται η ταινία «Τα κουρέλια τραγουδάνε ακόμα» του Νίκου Νικαλαΐδη.
- Ο Οδυσσέας Ελύτης τιμάται από την Σουηδική Ακαδημία με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.
- Μάρω Δούκα: Αρχαία σκουριά.
- Αλεξ. Κοτζιάς: Αντιποίησης αρχής.
- Τάσος Λειβαδίτης: Εγχειρίδιο ευθανασίας.
- Άθως Δημουλάς: Η μοίρα των πεπρωμένων.
- Αυτοκτονεί ο μαρξιστής, θεωρητικός της πολιτικής κοινωνιολογίας Ν. Πουλαντζάς (γ. 1936).
- Πεθαίνει ο συγγραφέας Αγγ. Τερζάκης (γ. 1907).
- Πεθαίνει ο γλύπτης και ακαδημαϊκός Βάσος Φαληρέας.
- Πεθαίνει ο ακαδημαϊκός, αρχιτέκτονας και αρχαιολόγος Αν. Κ. Ορλάνδος (γ. 1887).
- Πεθαίνει ο δημοσιογράφος και θεατρικός συγγραφέας Δημ. Ψαθάς (γ. 1907).
- Πεθαίνει ο ρεμπέτης Πρόδρομος Τσαουσάκης (γ. 1919).
- Πεθαίνει ο στιχουργός, ηθοποιός, σεναριογράφος και θεατρικός συγγραφέας Πυθαγόρας (Παπασταματίου) (γ. 1930).
- Πεθαίνει ο επιχειρηματίας Πρόδρομος Μποδοσάκης – Αθανασιάδης (γ. 1891).

Ιανουάριος 1979

Τελειώνει η δεύτερη φάση των διαπραγματεύσεων Ελλάδος και Τουρκίας για την υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο διότι γίνεται πλέον σαφές ότι πέρα από τις διαφωνίες για την υποβολή του θέματος στο Διεθνές Διακστήριο της Χάγης, η τουρκική πλευρά στόχο έχει να παρασύρει την Ελλάδα σε πολιτικές διαπραγματεύσεις συνολικού χαρακτήρα για το Αιγαίο (υφαλοκρηπίδα, χωρικά ύδατα, εναέριο χώρο, τερματική περιοχή Λήμνου).

11 Ιανουαρίου 1979

Ο Ιωάννης Πεσματζόγλου αποχωρεί από την ΕΔΗΚ και ιδρύει το *Κόμμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού (ΚΟΔΗΣΟ)*.

27 Ιανουαρίου 1979

Καθιερώνεται ενιαίος τύπος εθνικής σημαίας, η οποία θα φέρει 9 λευκές και μπλε λωρίδες, εναλλασσόμενες, με το σταυρό στο άνω αριστερό άκρο.

24 Φεβρουαρίου 1979

Ο πρεσβευτής Δημ. Κοσμαδόπουλος μεταφέρει στον Τούρκο πρωθυπουργό Μπουλέντ Ετζεβίτ non paper με τη διαβεβαίωση ότι η Ελλάδα θα περιορίσει την τερματική περιοχή του αεροδρομίου της Λήμνου, η οποία είναι υπερβολικά μεγάλη (από 2.485 τετρ. χιλιόμετρα, μειώνεται σε 1.163 τετρ. χιλιόμετρα) και δημιουργεί πρόβλημα στην Τουρκική Αεροπορία.

25 Φεβρουαρίου 1979

Δολοφονείται ο διαβόητος για τη δράση του επί Δικτατορίας αστυνόμος ε.α. Π. Μπάμπαλης. Την ευθύνη αναλαμβάνει η οργάνωση «Ιούνης '78».

10 Μαρτίου 1979

Αρχίζει να λειτουργεί για τα κράτη μέλη της ΕΟΚ το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ), με επίκεντρο την **Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (ΕCΥ)**.

19-20 Μαρτίου 1979

Δεν καταλήγει πουθενά η συνάντηση κορυφής Κυπριανού-Ντενκτάς.

19 Μαΐου 1979

Πραγματοποιείται εκ νέου συνάντηση Κυπριανού-Ντενκτάς. Συμφωνείται επανάληψη των συνομιλιών στις 15 Ιουνίου 1979.

28 Μαΐου 1979

Υπογράφεται κατά παρέκκλιση του γενικού κανόνα, όχι στις Βρυξέλλες αλλά στην Αθήνα (Ζάππειο Μέγαρο) η **Συνθήκη Ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ**. Πρωταγωνιστική στην πορεία της Ελλάδος προς την ενσωμάτωση στον κορμό της Ενωμένης Ευρώπης είναι η παρουσία του Κων. Καραμανλή. Εισηγητής της πολιτικής αυτής, ήδη από το 1959, εξασφαλίζει την πλήρη ένταξη της χώρας, είκοσι χρόνια αργότερα, εξουδετερώνοντας με το κύρος και την εμμονή του δυσυπέρβλητα εμπόδια.

ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ καταψηφίζουν την συνθήκη ένταξης στη Βουλή.

7-10 Ιουνίου 1979

Πραγματοποιούνται οι πρώτες ευρωπαϊκές εκλογές στα 9 κράτη μέλη της ΕΟΚ.

28 Ιουνίου 1979

Εγκρίνεται από τη Βουλή η Συνθήκη Προσχώρησης στην ΕΟΚ. Υπέρ ψηφίζουν 193 βουλευτές (175 της ΝΔ, 4 του ΚΟΔΗΣΟ, 4 της Εθνικής Παράταξης, 2 της ΕΔΗΚ, 1 του ΚΚΕ Εσωτερικού, 1 της ΕΔΑ και 6 ανεξάρτητοι). Κατά, ψηφίζουν 104 βουλευτές από το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ, ενώ τρεις βουλευτές (Ι. Ζίγδης, Νικ. Βενιζέλος και Κ. Μπαντουβάς) δηλώνουν «παρών».

3 Οκτωβρίου 1979

Ο Κων. Καραμανλής επισκέπτεται επίσημα την Μόσχα και συναντιέται με τον σοβιετικό ηγέτη Λεονίντ Μπρέζνιεφ. Στην πρώτη αυτή επίσκεψη Έλληνα πρωθυπουργού στην ιστορία των ελληνοσοβιετικών σχέσεων, εκτός από την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη διεθνή κατάσταση, οι συνομιλίες αποφέρουν σημαντικές συμφωνίες στον οικονομικό και ενεργειακό τομέα.

13 Νοεμβρίου 1979

Ο Κων. Καραμανλής επισκέπτεται επίσημα τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας.